

Onderwijs dat kansrijk maakt.

een onderzoek naar gelijke kansen in onderwijs.

Je beoordeelt een vis
ook niet op het beklimmen
van een boom. (Einstein)

Onderwijs dat kansrijk maakt.

een onderzoek naar gelijke kansen in onderwijs.

WWW.STUDIOMOIO.NL/GELIJKEKANSEN

31 oktober 2016

Opdrachtgever: Ministerie OCW

Opdrachtnemer: Studio Moio

Illustraties: Eva de Leeuw Infographic: Michael Beek

Tekst&Redactie: Eva de Leeuw Nathalie Lecina

Onderzoek: Robin van Duin, Eva de Leeuw, Simon Schuyt, Lilian Djarkasi, Samed Kus, Volkan Ozdemir, Ruben Engelkes, Wendy Bouwman, Dustin Verstraaten, Faïtchel Herkul

Video: Robin van Duin, Jack van der Plas, Ruben Engelkes, Alejandro Vivas

Onderwijs dat kansrijk maakt.

Inhoudsopave

Voorwoord	9
Lees dit eerst	11
Over ons onderzoek	12
Leeswijzer	15
Samenvatting in beeld: Infographic	16
Over wie gaat het (dreigende) uitvallers werkende mechanismes	18
Visie	32
op de samenleving	35
op het onderwijs	42
op knelpunten uit onderzoek	44
ik-vorming	47
leren	53
verhouding tot samenleving	
Wat we in gang gaan zetten	56
Spijbeltegoeden / verlofregeling	59
Kunst&Filosofie op MBO	59
Bewegen op MBO	61
Professionaliseringstraining docenten	61
Aanpak schulden	61
StudentenVereniging samenwerking	62
Stour, Collegetour voor MBO	62
Cie ter bevordering van Spelruimte	63
De stad als onderzoeksplek	63

Bussemaker laat sociale
ongelijkheid onderwijs
onderzoeken

'Onderwijs creëren

**Niet alleen een kloof,
rangorde**

Onderwijs

Is opleiding de nieuwe verzu

Maatregelen tegen ongelijkheid in onderwijs

**Wel tegenstellingen, maar gee
tweedeling?**

Een op de zes leerlingen
minimaal een niveau hog

**Een kloof tussen hoger en
opgeleiden is van alle tijd**

"Ons onderwijs reproduceert de sociale ong

rt ook ongelijkheid'

'Minder kansen in onderwijs voor kinderen uit
zwakke milieus'

ook een sociale

'Gelijke kansen? Dat is een illusie'

Maatregelen tegen ongelijkheid in onderwijs

inspectie: kansenongelijkheid groeit

iling?

'Ongelijkheid in het onderwijs
vergroot'

en

'Onderwijs creëert ook ongelijkheid'

zou een advies moeten krijgen dat

er is.

**Lager opgeleiden hebben geen
vanzelfsprekende belangen**

lager

en

Bussemaker wil maatregelen tegen ongelijke
kansen in onderwijs

elijkheid"

'Onacceptabele' ongelijkheid:
opleiding ouders steeds bepalender
voor schoolsucces

Voorwoord

MBO-ers die onderzoek doen, vanaf nu praktijkonderzoekers genoemd, dat is nieuw en ook bijzonder inspirerend. We hebben deze jonge mensen gevraagd onderzoek te doen naar het verbeteren van mogelijkheden voor Gelijke Kansen in het Onderwijs. Deze praktijkonderzoekers zijn de makers van dit rapport en van een aantal video's die bijdragen aan het inzichtelijk maken van wat bijdraagt aan gelijke kansen in het onderwijs. Het is een heel bijzonder en waardevol onderzoek geworden. Het biedt inzichten vanuit de jongeren zelf in plaats van over de groep.

Deze jongeren hebben zelf ook te maken of te maken gehad met problemen in het onderwijs, schooluitval, negatieve studie-adviezen of simpelweg gedoe. En zij begeleiden zelf ook andere jongeren die te maken hebben met uitval, motivatieproblemen of een gebrek aan eigenwaarde. Deze ploeg onderzoekers heeft het grote voordeel van binnenuit te hebben gezien en ervaren hoe kansen gemaakt kunnen worden en hoe ze verdwijnen. En wellicht nog interessanter: ze zijn zelf ook direct aan de slag gegaan om verschil te maken.

Of dat de wereld op zijn kop is? Jazeker. En dat werd tijd ook. Het maakt de doelgroep bron-groep en brengt de studenten in een actieve rol. Ze laten niet langer over zich heen komen wie ze zouden moeten zijn, maar zijn actief aan de slag om onderwijs te maken dat henzelf en alle studenten na hen kansrijker maakt.

Hun ideeën vallen op doordat ze een heldere en korte analyse geven van hun blik op de problematiek, hun onderzoek op een toegankelijke manier presenteren en vooral ook doordat ze perspectief laten zien. Het handelingsperspectief, waarbij zij ook direct zelf aan de slag gaan, maakt dit tot een rapport zoals er veel meer zouden moeten zijn. Omdat het belangrijk is dat er werkelijk beweging ontstaat.

Ik hoop dat u net zo geïnspireerd raakt als ik en gaat bijdragen aan de uitvoering van deze ideeën en plannen.

Nathalie Lecina,
Directeur-Bestuurder Studio Moio

Lees dit eerst.

Over alles en iedereen wordt geoordeeld en dus ook over ons, MBO-studenten. Er wordt vaak onderscheid gemaakt tussen hoger- en lageropgeleiden, waarbij de hogeropgeleiden 'kansrijk' zijn en de lageropgeleiden de 'zielige vogels' lijken. Onze banen verdwijnen, wij zijn ingewikkeld of kwetsbaar. Wij zijn die gevallen die niet zelf iets kunnen, lijkt het wel. Er worden veel stempels op ons geplakt en het lijkt alsof we een homogene groep zijn.

Daarom even voor de zekerheid, ter beeldvorming, dit:

Onder ons zijn jongeren die klassieke muziek maken, bezig zijn een **opera te componeren**.

Onder ons zijn mensen die heel erg graag **werken**.

Onder ons bevinden zich mensen die **gedichten** schrijven.

Onder ons bevinden zich mensen die ontzettend graag **in actie zijn**, aan het doen, in beweging.

Onder ons zijn mensen die slachtoffer zijn geworden van **Loverboys**.

Onder ons zijn mensen die graag **filosofie** studeren.

Onder ons zijn mensen die al tijden gestart zijn met een **onderneming**.

Onder ons zijn mensen die **puberen**, een gebroken hart hebben na een gebroken liefde.

Onder ons zijn mensen met ouders

Onder ons zijn jongeren die in verschillende **pleeggezinnen** hebben gewoond.

die te maken hebben met **verslavingen**.

Onder ons zijn mensen die te maken hebben met **vechtscheidingen**.

Onder ons zijn mensen die in **verschillende culturen** leven

en dat als een verrijking zien.

en worstelen met hun identiteit.

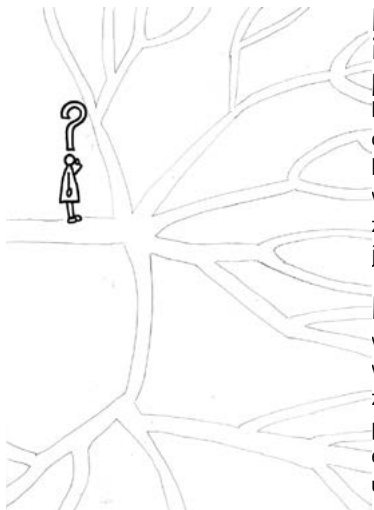
We zijn ook jongeren van de **praktijkschool** die heel erg trots zijn dat we nu een MBO-opleiding doen

Onder ons zijn mensen die in een **rolstoel** zitten, die chronisch ziek zijn. Onder ons zijn mensen die 'de kans hadden' te studeren op het HBO en hebben gekozen voor het MBO. We zijn ook **vluchtelingen**, onwettelijk, weg uit ons land, op zoek naar nieuwe wegen.

We zijn - om het maar even simpel te zeggen - een hele grote groep hele **diverse** mensen. We zijn niet zomaar te vangen in een hokje. En we willen u - als lezer - vragen om ons ook niet versimpeld neer te zetten. We zijn meer dan een hokje. **We zijn mens**. En als mens willen we ons graag ontwikkelen. En als mens willen we ook het gevoel hebben waardevol te zijn voor wie we zijn.

En ja. Dit rapport zijn wij dus ook.

Over ons onderzoek

Dit onderzoek naar Gelijke Kansen in het Onderwijs is uitgevoerd door praktijkonderzoekers van het MBO.

In dit rapport geven we op basis van wat we hebben onderzocht onze visie weer voor het bereiken van gelijke kansen in het onderwijs en geven we de acties weer die we de komende tijd in gang willen zetten om er voor te zorgen dat er meer kansen in het onderwijs ontstaan, juist voor jongeren die net anders zijn.

Dit onderzoek doet ertoe. En dat klinkt wellicht wat hoogdravend, maar we weten het zeker. Al was het maar omdat we als MBO-studenten en onderzoekers niet enkel een rapportage in beeld (video) en op papier zetten. We onderzoeken en doen. We willen dat er echt wat gebeurt. Momenteel zijn er al projecten in uitvoering die ontstaan zijn in dit onderzoek.

Deze rapportage geeft een beeld van wat we hebben onderzocht. We zijn gestart half mei 2016. We zijn het land doorgecrosst, we zijn in gesprek gegaan met lectoren, onderwijzers, en studenten. Van Groningen tot Zwolle, van Utrecht tot Den Haag, van Amsterdam tot Leiden. Met een deadline in oktober betekent dit: veel werk in weinig tijd. Gelukkig begeleiden we ook allemaal zelf jongeren die worstelen met het MBO, waardoor we kunnen putten uit veel rijke ervaringen vanuit hen. **We hebben meer dan 100 uitgevallen jongeren gesproken en meer dan 300 jongeren die van school dreigen uit te vallen.** Het is onmogelijk alles te vangen in deze rapportage. We hebben veel in video's vastgelegd en we hebben nog veel materiaal beschikbaar dat nog verwerkt wordt en later komt.

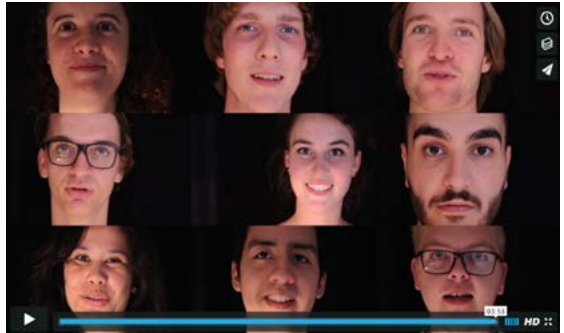
Wat we hebben gedaan is:

- onderzoekspakketten ontwikkelt, zodat andere jongeren konden mee werken aan ons onderzoek. Verspreid via studentenraden;
- in gesprek gegaan met experts, docenten, studenten, inspirerende voorhoede;
- straatonderzoeken;
- enquêtes gehouden via social media over de waarde en de waardering van het mbo;
- we hebben onze eigen bevindingen als begeleider van jongeren die van school uitvallen/zijn uitgevallen meegenomen;
- in het kader van het doorbreken van de kloof tussen hoog&laag hebben we direct een aantal 'hogeropgeleiden' gevraagd mee te werken aan het onderzoek.

We hebben heel veel onderzoek kunnen doen. We zijn verbaasd, geschrokken en energiek geworden van wat we hebben gezien.

Verbaasd zijn we over de hoge mate van motivatie om te leren onder MBO-studenten en onder uitvallers, **geschrokken** van de mate van onderwaardering van MBO-ers (meer onbewust dan bewust overigens) en **energiek** werden we toen we er achter kwamen dat er eigenlijk helemaal geen goed beeld is van hoe het beter kan. En dat betekent dat dit ons ruimte geeft om verantwoordelijkheid te nemen. Toen we hoorden dat het doel van het MBO-onderwijs is **“levancerancier zijn van het bedrijfsleven”**. ..Nou, dat raakte. Het gaat toch om onze ontwikkeling? Wij zijn geen shampoofles, dachten we. We zijn mensen. En we willen leren.

Dus we denken dat we nu echt zelf moeten instappen om ons onderwijs de goede kant op te krijgen. En onszelf te laten zien vanuit wat we waard zijn. Wachten kan niet meer.

Toen we begonnen hadden we het idee dat dit onderzoek zou gaan over drie onderwerpen:

- Motivatie: onderzoek naar de onderdelen die demotiveren om te leren op school, die schooluitval veroorzaken en manieren om meer gemotiveerd te worden tot leren.
- Waardering: een verkenning met studenten van mbo, hbo en mensen op straat om de waardering van het mbo te verkennen.
- Ontmoeting: we wilden onderzoeken hoe de samenwerking tussen MBO- en HBO- of WO-studenten beter kan. En we zijn ook vanaf de start gaan verbinden en samenwerken...

We hebben gemerkt dat deze onderwerpen wel van belang zijn, maar dat er vooral eerst een goede visie nodig is op het onderwijs. **Als je niet weet “waarom onderwijs” hoe kun je dan tot goed onderwijs komen dat motiveert, waardering geeft voor niveaus en ontmoetingen mogelijk maakt?**

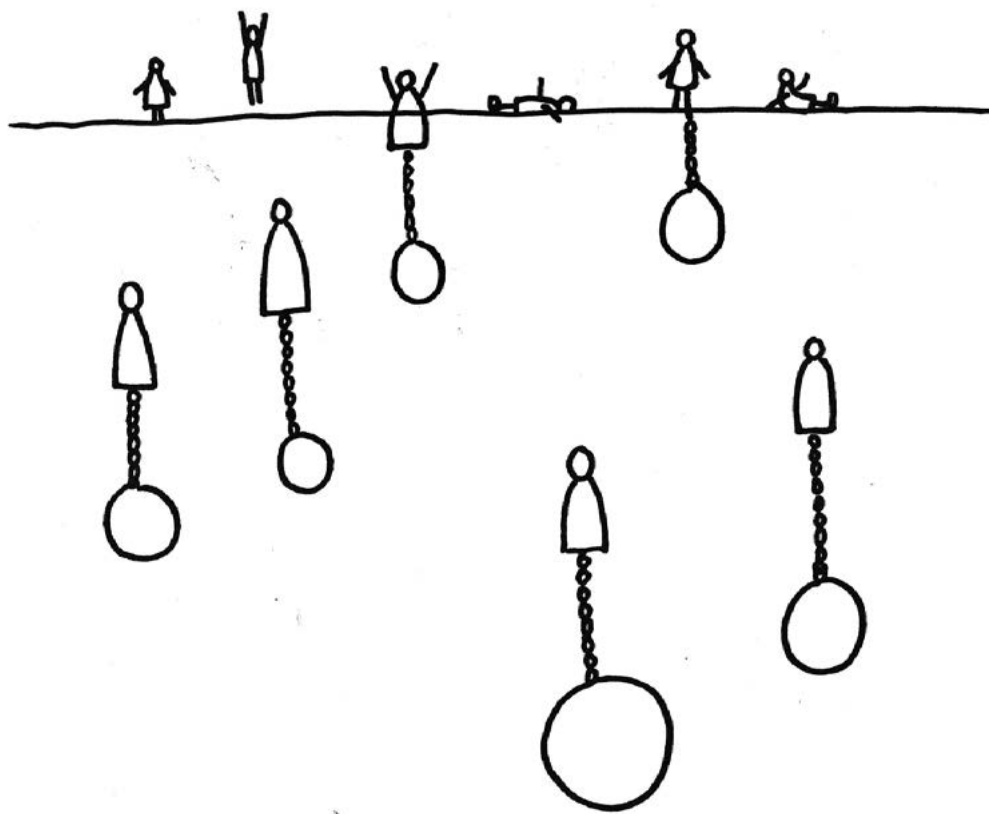
Eerst is een goede visie op onderwijs. En vanuit die visie zorgen dat je MET jongeren samen onderwijs gaat maken. En we doen met deze rapportage een poging dat over te brengen. We hebben concrete plannen voor vervolg. En die gaan we uitvoeren. Dus lees wat we hebben bedacht, geef feedback om het beter te maken en ga met ons aan de slag voor onderwijs.

Bekijk deze video: <https://vimeo.com/183467787/c80e2f2592>

Een van de belangrijkste adviezen die we willen meegeven: een individu hoeft niet zelf alles in zijn eentje te kunnen, als hij in staat is samen meer te zijn. Mensen die verschillend zijn opgeleid, hoger- en lager-opgeleiden zoals het nu nog heet, kunnen elkaar heel goed gebruiken. Het inzetten van elkaar, **het zien van elkaars kracht**, daar gaat het om om iets te kunnen bereiken.

Gelijke Kansen in het onderwijs. Samen kunnen we ervoor zorgen dat iedereen van waarde is.

Leeswijzer

Deze rapportage hebben we zo opgebouwd:

o. De belangrijkste bevindingen bij elkaar in een **infographic**, p. 16.

1. We vertellen over jongeren die van school zijn uitgevallen of moeite hebben met school. We geven **een beeld van wie zij zijn**. We hebben namelijk vaak gemerkt dat de beeldvorming over jongeren die uitgevallen zijn vooral negatief is. Maar klopt dat wel? We geven aan wat volgens hen **bepalende mechanismes** zijn geweest in het uitvallen van school en daarmee wat opbouwend perspectief kan leveren. p. 18

2. We geven **onze visie op de samenleving en op het onderwijs** weer als het gaat om gelijke kansen. p. 32.

4. We gaan in op een **aantal knelpunten** die we in het onderwijs zien als het gaat om gelijke kansen en waarvan we het belangrijk vinden dat er over wordt nagedacht.

5. We hebben **zelf plannen** om aan de slag te gaan en delen die graag. Er is veel in beweging als het gaat om onderwijs. Maar ook te veel dat wat ons betreft te lang duurt. En zelf kunnen we ook wat. Dus we gaan in ieder geval ook zelf starten met het nemen van actie en het in beweging zetten zodat meer gelijke kansen in het onderwijs ontstaan. En iedereen die dit leest is uitgenodigd om ons daarbij te helpen.

Onze rapportage is niet gericht op het geven van negatieve feedback, we willen vooral **aan de slag** om daadwerkelijk verschil te gaan maken voor jongeren. We willen het beste voor de toekomst en ontkomen er om die rede ook niet helemaal aan om soms ook even kritisch te zijn op wat wij ervaren.

Gelijke kansen in onderwijs

Voor wie?

Voor jongeren die vastlopen in het onderwijs, die van school (dreigen) uit (te) vallen of niet (meer) worden toegelaten in het onderwijs.

Deze studenten zijn bijvoorbeeld:

Ondernemend

Te leergierig

Ouder

Mantelzorger

Veel meer gemaakt

Docenten moeten dit kunnen herkennen en erkennen dat deze studenten er zijn.

MANIFE

UITGANGSP

Onderwijs m

Je ont

a. Ken

b. Ken

c. Skills

$a + b + c = r$

in

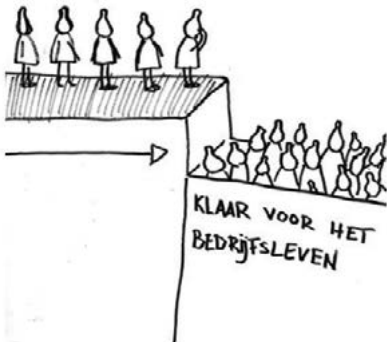
Doel on

Hoe? Geen

moeten krij

kunnen ont

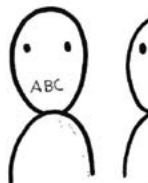
“We zijn geen shampoo-fles, geen product. Onderwijs moet mensen leren mens te zijn.”

“Wij willen graag samenwerken en elkaars kracht kunnen inzetten.”

Wij kenn
veel vers
uitingsve
om onze
ideeënrij
te uiten.

Twintig jonge MBO-studenten hebben gewerkt aan een eigen onderzoek naar Gelijke Kansen in het

EST VOOR ONDERWIJS

PUNT: IEDEREEN IS VAN WAARDE.

moet als **PRIMAIR** doel hebben mensen te **leren mens** te zijn.

Wanneer ontwikkelt dan:

Wanneer in en van **jezelf**.

Wanneer van de **wereld** waarin je leeft.

Wanneer S.

Wanneer mensen die zich waardevol voelen en weten hoe ze van waarde kunnen zijn in de samenleving.

Onderwijs: iedereen op de plek waarin zij van waarde kan zijn in de samenleving. Niet algemeen curriculum, maar **maatwerk**. **IEDER** mens is **uniek** en zou de kans krijgen om zichzelf **te leren kennen**, om erachter te komen wie zij is en zichzelf te **ontwikkelen**.

Wanneer heel
verschillende
vormen
de
vrijheid
vrijheid

Wij **groeien** vooral door
positieve feedback,
doordat we te horen
krijgen hoe we ergens
nog **beter** in kunnen
worden.

Over wie
gaat het?

**GET UP YOUR FEET AND
GET OUT OF THAT BOX!**

**HET GAAT ER OM
WAT JE WEL AAN
IDEEEN HEBT!**

Gelijke kansen... ...voor wie?

Jongeren die vastlopen in het onderwijs, die van school (dreigen) uit (te) vallen of niet (meer) worden toegelaten in het onderwijs, dat zijn de eersten voor wie gelijke kansen in het onderwijs van belang zijn. En we denken ook dat wat voor hen werkt voor meer jongeren in het onderwijs van waarde is. Zij zijn als het ware de "kanarie in de mijn". Deze jongeren merken als eerste waar het onderwijs vastloopt.

Wij zijn zelf MBO-studenten die bij Studio Moio stage lopen, omdat we te maken hebben met **negatieve studie-adviezen, motivatie kwijt zijn en/of niet aangenomen worden voor een stageplek**. We zijn in het echt zeer gemotiveerde en slimme mensen. Soms te uitdagend voor het onderwijs, soms gewoon niet rustig genoeg voor de schoolbankjes. Wij begeleiden op onze beurt ook weer steeds jongeren die van school dreigen uit te vallen. Die klem komen te zitten tussen wie zij zijn en het onderwijs. En we denken dat het met name over hen gaat als het gaat over het creëren van gelijke kansen in het onderwijs. We hebben afgelopen jaar ca. **100 uitgevallen jongeren** met onze studenten gesproken en begeleid. We hebben inmiddels **meer dan 300** jongeren die van school dreigen uit te vallen begeleid.

Wie zijn de uitvallers? De jongeren die het niet hebben gered in het onderwijs? We geven hier heel beknopt weer over wie wij het hebben als we ons inzetten voor gelijke kansen in het onderwijs.

C. heeft een **eigen bedrijf**. Hij zorgt voor licht op allerlei evenementen. Het ondernemen zit hem al vanaf jong in het bloed. Het op school luisteren naar docenten die niets van ondernemen weten, is dan ook niets voor hem. Hij verkiest zijn zelfgekozen leraren uit het leven en ondernemerschap boven de docenten op school en hij leert het liefst door te doen. Hij zet met succes zijn onderneming op.

M. is gevlucht uit Libanon. Hij is een Palestijn en is geboren en getogen in een vluchtelingenkamp. Hij wil graag studeren, maar vindt het moeilijk. Hij is de taal niet goed vaardig. En zijn hoofd schiet nog snel alle kanten op. Hij heeft een trauma overgehouden aan zijn geschiedenis. **Zonder school**, zonder leren, loopt zijn hoofd over. Als je niks anders kan doen dan stil zitten, **word je gek**. Voor scholen is hij riskant om aan te nemen, omdat hij makkelijk zou kunnen uitvallen. M. heeft zijn AKA diploma gehaald, Nederlandse lessen gevolgd en wil nu de taal verder gaan leren begrijpen in een klas. Hij krijgt een negatief studieadvies. Hij wordt niet goed genoeg gevonden en hij mag niet beginnen aan een niveau-2 opleiding.

J. is een krachtige jongedame die op vmbo-tl heeft gezeten. Haar **vader werd ziek**. Ze heeft voor hem gezorgd. Vanwege de zorgen voor haar vader en haar aandacht die even niet

naar school ging, heeft ze uiteindelijk haar vmbo-basis diploma gehaald. Ze heeft vervolgens twee keer een mbo-niveau 2 opleiding gestart, maar dat is **onder haar niveau**. Ze kon niet uit de voeten met het werken onder haar niveau. Ze werkt nu in de horeca als bediening voor feesten en partijen. Ze wil niet aan de slag op niveau 2 en heeft nu bedacht via Vavo haar VMBO-tl te halen en zo de stap naar niveau 3 / 4 te kunnen zetten. Met ambitie lukt dat.

W. is een jongeman, voormalig **topsporter**. Hij heeft op school dingen meege-maakt die hij als niet prettig heeft ervaren, waardoor hij niet terug wil naar school. Hij zou het liefst werken en leren... De juiste BBL stageplaats vinden is niet simpel.

A. is al 2 keer gestart aan AKA-opleiding. Hij wordt onvoldoende uitgedaagd, **verveelt zich** en dat leidt bij hem tot spijbelen en baldadig gedrag. Hij wil graag niveau 2 opleiding beveiligen doen. Maar omdat hij heeft gespijbeld en een proces-verbaal heeft gekregen voor het spijbelen, heeft hij zijn kansen voor zijn gevoel verprutst. Hij komt er maar niet door. Hij heeft een IQ test gedaan, waaruit blijkt dat hij een hoger niveau heeft dan MBO-2. De scholen kijken niet naar deze test. Zijn moeder wil hem ook niet opnieuw naar niveau 1 laten gaan. Haar zoon heeft uitdaging nodig, anders zakt hij af. Dan maar via een particuliere opleiding?

P. kreeg een longembolie. Haar **absentie** was te hoog. Zij moest van school af.

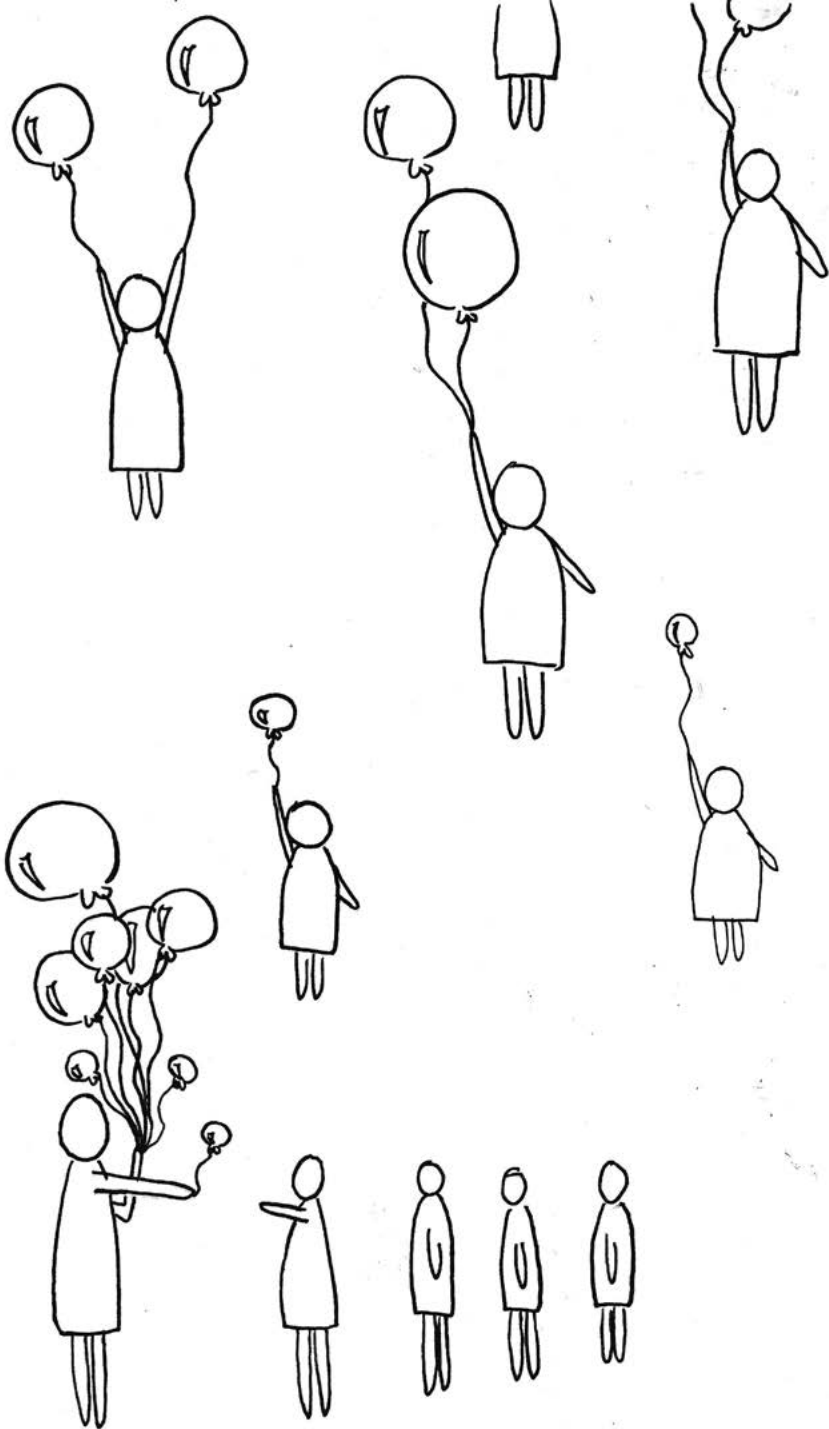
D. is helemaal weg van meubels maken, maar is ook **zwaar dyslectisch**. Tijdens zijn eerste studiejaar is hier goed rekening mee gehouden tijdens toetsen en opdrachten. Maar door een docent die geen rekening hield met de extra tijd en door het afwijzen van zijn zelf geregelde stageplek is D. gestopt met de opleiding. Zijn moeder wil niet dat hij zijn leven gaat beginnen met **schulden** maken en zij kunnen zijn opleiding niet betalen.

J. wordt al sinds zijn ze jaar door zijn vader meegenomen naar de vrachtwagenspuiterij en kon op jonge leeftijd al velgen plakken. Op zijn 17e is J. gestart met de opleiding tot metaalbewerker. Hij trof hier docenten die hem **niet konden uitleggen** hoe technieken en methoden werkten. Hierna is hij van school gegaan en is hij zijn eigen onderneming gestart in het restaureren en repareren van verschillende voertuigen.

Du. is gestopt met school, omdat het 'een bende' was. Docenten waren er te vaak niet en wisten niet goed wat ze wilden onderwijzen. Hij kon thuis meer leren via youtube dan op school. Achteraf heeft hij spijt. Niet om de lessen, maar wel om het diploma. "Misschien vraagt het gewoon dat ik een paar jaar niet nadenk en me gedraag als een schaap in een kudde, om mezelf **na mijn diploma te gaan ontwikkelen**."

Ro. is ronduit woedend op het onderwijs "Gooi maar een bom op het ROC zodat studenten niet dezelfde fouten maken als ik". Hij constateert dat leraren minimaal aanwezig zijn, er geen of **weinig hulp is bij het vinden van een stage** en de studenten makkelijk **negatief** worden benaderd.

M. is gestopt met de opleiding. Het was rommelig. Docenten waren er vaak niet, lessen werden onduidelijk gegeven. Ze studeert nu HBO tandartsassistent, na een LOI-opleiding.

R. heeft een moeder die **alcoholiste** is. 's Ochtends ruimt hij eerst het huis op voordat hij naar school gaat. Als ze een slechte dronk heeft gehad, kan het een flinke bende zijn. Soms komt hij dan te laat. Hij krijgt te horen dat hij bij een te hoge absentie de school moet verlaten.

L. is een jongen met de stempel '**autisme**'. Hij heeft zijn VWO afgemaakt. Hij wil informatica gaan studeren aan de hogeschool. Hij wordt niet toegelaten. De school denkt dat hij het niet gaat halen. De reden? Samenwerking is tegenwoordig essentieel. En daar hebben ze twijfels over.

J. heeft zijn 1e jaar niet gehaald. Hij wil graag doubleren. Zijn ouders liggen in een **vechtscheiding** en hij zorgt voor zijn broertje. Hij heeft veel aan zijn hoofd. Hij mag niet doubleren. Dus schrijft hij zich in voor een andere opleiding. Dan maar een lager niveau. Hij wordt niet toegelaten, omdat hij al eerder een negatief studieadvies kreeg. Nu heeft hij een studieschuld en geen studie.

Verrassend is het dat we bij de benadering van de jongeren veel zelfstandige jongeren tegenkomen, met een sterke wens om te leren en iets van het leven te maken.

Ze zijn gemotiveerd om er wat van te maken, maar veelal gedemotiveerd geraakt en kennen de weg niet goed om verder te komen. Voor een klein aantal jongeren is de kwetsbaarheid prominenter, omdat ze minder zelfstandig in staat zijn om de wereld om zich heen te begrijpen. De **diversiteit** van de jongeren is wel het eerste wat opvalt. Het tweede dat opvalt is dat het een vrij **krachtige groep** is, die zelfbewust is en zin heeft om te leren en een startkwalificatie te halen. Ze hebben vrijwel zonder uitzondering ambitie. En ze hebben **pech**, vooral pech dat er voor hun specifieke situatie **geen of weinig ruimte** lijkt te zijn.

Ook de wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid signaleert obstakels in het onderwijs: "De structuur van het onderwijs is een obstakel voor talentontwikkeling. Ons onderwijs vertoont nog veel trekken van een industriële aanpak. Het lijkt nog sterk op een leerfabriek in plaats van een inspirerende leeromgeving, is sterk locatiegebonden, met vaste tijden en met vaste jaarschema's. Het lesrooster is nog steeds een afgeleide van het feit dat huismoeders tussen de middag thuis op hun kroost wachten en dat kinderen in de zomermaanden thuis gehouden worden om de oogst binnen te halen. Onderwijzers staan nog steeds voor een klas en besteden veel van hun energie aan het overdragen van de lesstof.

De kernopdracht is om onderwijs te transformeren naar een postindustriële opzet.

Vertrekpunt vormen dan de individuele mogelijkheden, niet het klassikale lesmodel. In plaats van een industriële oriëntatie geldt een individueel gericht dienstverleningsconcept. Het halen van doelstellingen staat dan centraal, **niet het uitgangspunt dat iedereen per se even lang op school moet zijn.** En als dat laatste wel gewenst is, is een betere differentiatie naar niveau een minimale vereiste. Tijd- en plaatsafhankelijk onderwijs zou realiseerbaar moeten zijn. Onderwijs moet **geen grote disciplinerings oefening** zijn om mensen geschikt te maken om te

werken in grote bedrijven. In een kennis- en dienstensamenleving zijn **differentiatie en creativiteit** veel belangrijker. Vanuit het perspectief van innovatie valt zelfs goed te verdedigen dat het primaire doel van onderwijs zou moeten liggen in het leren zien van kansen. Innovatief vermogen is in essentie immers het vermogen om te zien hoe iets beter, sneller of goedkoper kan. Het stimuleren van creativiteit is in dat opzicht een van de belangrijkste vaardigheden die een onderwijsinstelling over kan dragen. Onderwijs moet – in de woorden van Van den Boom (2013) – ‘**competente rebellen**’ afleveren.”

stereotypering

Uitvallers worden negatief gestereotypeerd, zo valt ons op in documenten over deze doelgroep. Het zijn ‘kwetsbare jongeren’ die weinig perspectief hebben. Vrijwel nooit wordt gesproken over de ondernemende jongeren die een eigen bedrijf opzetten of over degenen die zich graag breder willen ontwikkelen dan school aankan. Ook de jongeren die het voor elkaar krijgen via particuliere onderwijsinstellingen hun eigen traject op maat uit te stippelen worden niet of nauwelijks genoemd, bijvoorbeeld als ‘competente rebellen’. Het gaat veelal over de onkunde of onmacht bij jongeren. Over hun gedragsproblematiek in plaats van de rijkdom aan ervaring die ze hebben opgedaan door hun levenservaring. De zorg voor hun vader bijvoorbeeld die ze inzichten heeft gebracht en al vroegtijdig zelfstandigheid heeft bijgebracht. Kortom de beeldvorming over deze groep jongeren die we tegen komen in documenten is eenzijdig en onvolledig. Dat doet geen recht aan de diversiteit in deze groep en de waarde en potentie van deze jongeren.

Belangrijke mechanismes

We hebben de jongeren gevraagd waarom zij denken dat ze zijn uitgevallen en wat beter had gekund.

De volgende vier mechanismes lijken te leiden tot uitval van school:

1. Luisteren: Wie zijn we?

Een deel van de jongeren voelt zich ongezien en ongehoord en heeft het idee dat er geen oprechte interesse is in wie zij zijn. En als je niet gezien wordt, als je je aanwezigheid niet als waardevol ervaart, dan is de kans groter dat je uitvalt. Deze jongeren voelen zich onmachtig in het laten zien van hun kwaliteiten en voelen zich vooral op hun zwaktes beoordeeld. Dat ze niet gezien worden in wie ze wel zijn en wat ze wel kunnen betekenen, maakt dat ze de neiging hebben te verdwijnen in een zekere mate van onzichtbaarheid totdat de problemen daarvoor te groot worden. We willen onszelf kunnen zijn, ontdekken en ontwikkelen.

2. Fouten mogen maken.

Het afrekenen op wat je niet kan, is voor de meeste jongeren een sterk kenmerk van school.

Robin: “Als je geen schooluitval wilt, zul je moeten zorgen dat school een fijne omgeving is waar je niet wordt afgerekend op fouten die je maakt maar juist hiervan leert.”

Jongeren hebben behoefte aan een veilige plek waar ze kunnen leren en waar leren gepaard kan gaan met fouten maken. Als fouten niet gemaakt kunnen worden, is er voor hun gevoel geen plek om te leren. En ontstaat er een faalangst. “Je wilt niet steeds ergens zijn of komen, waar je steeds gewezen wordt op wat je niet goed doet. Daar wil je van weg. Die omgeving is onveilig. Dat is bijna een dierlijk instinct.” Onderwijs dat positief stimuleert, dat motiveert en dat je steeds vanuit wie je bent verder uitdaagt, dat onderwijs hebben we nodig.

3. Het belang van ‘er toe doen’.

Jongeren willen het gevoel hebben iets waard te zijn. Ze geven aan dat geld hen dat gevoel kan geven, maar dat het meer in de kern draait het om het idee “Doe ik ertoe en zit iemand op mij te wachten?” De jongeren die we begeleiden weten zelf vaak niet waarom ze er toe doen. Ze hebben geen idee wat en hoe ze van waarde zouden kunnen zijn. Jongeren lijken ook weinig te worden bevraagd om waardevol te zijn voor iets of voor een ander. Terwijl hun eigenwaarde voor een belangrijk deel bepaald wordt door wat ze voor een ander kunnen betekenen. Het is dus belangrijk om een omgeving te creëren met mensen die jongeren een gevoel van waarde geven en ook laten zien hoe je met wie je bent op een positieve manier kunt bijdragen aan de wereld. De rol van docenten is van groot belang. Dat een docent bijdraagt om je te leren zien waar jij waardevol voor kunt zijn, maar ook dat hij zelf laat zien hoe hij waardeert wat hij doet.

Wij, studenten, herinneren ons zelden wat de docent ons probeert te leren, maar wie ze zijn. Wanneer een docent niet houdt van zijn werk voelen wij dat aan als student. Wanneer een docent zich afstandelijk gedraagt, zullen wij onszelf ook niet tonen. Docenten die waarde hechten aan het onderwijzen van de toekomst herinneren wij. De relatie tussen docent en student speelt een cruciale rol, ook in de ontwikkeling van onze eigen waarde. En docenten die ons het gevoel geven dat we dom zijn, en die zijn we ook tegengekomen, die kunnen in weinig tijd heel veel afbreken.

4. Tekort aan stages

Tekort aan stageplaatsen is een van de veelvuldige redenen voor schooluitval. Bij sommige scholen worden jongeren van niveau-2 opleidingen in het eerste jaar al gevraagd zelfstandig stageplaatsen te vinden. Met name voor jongeren die onzeker over zichzelf zijn is dit - op 16-jarige leeftijd - heel veel gevraagd. Uitval kan voortkomen uit de mate van zelfstandigheid die van ze gevraagd wordt, die wellicht niet bij hen past. Het lijkt alsof jongeren de verantwoordelijkheid krijgen voor het vinden van stages, waar het scholen niet lukt goede afspraken met het beroepenveld te maken. Maar als het scholen niet lukt, hoe moet het jongeren dan lukken, met nog weinig ervaring en netwerk? Er liggen vaak problemen onder. Bijvoorbeeld: voor de opleiding kappers, niveau-2 moeten jongeren zelfstandig op zoek naar stages. De kappers zijn verplicht tot het betalen van stage-vergoedingen, en dat is hoger dan het minimum loon van 16-jarigen. Ze nemen de stagiairs dus niet aan. Dit probleem kunnen we een probleem van de jongeren maken. Of het wordt tijd om dit te gaan agenderen bij ANKO, en misschien wel bijzondere regelingen af te spreken met de kappers en de stagiairs. Dit kun je niet een probleem van de jongeren laten, waardoor ze uitvallen.

Samengevat:

We hebben contact gehad met > 100 jongeren die volledig zijn uitgevallen. De verscheidenheid van de doelgroep is groot. Er zijn geen algemene conclusies te geven zijn over de doelgroep. Er is een gemene deler: school is voor hen een negatieve ervaring doordat de verscheidenheid en het verschil niet wordt gezien. Het aanpassen aan de norm staat centraal en deze jongeren wijken af aan de norm en kunnen niet altijd voldoen aan de norm. Soms zijn de afwijkingen een reden om te zorgen dat ze zich leren aanpassen, zodat ze de regels leren kennen, maar we kunnen niet anders dan constateren dat dat vaak de sturing naar normalisering niet werkt, omdat de situaties echt persoonlijke aandacht vragen en verdienen.

Hierbij spelen volgens deze jongeren de volgende mechanismes een belangrijke rol om te zorgen dat ze zich goed kunnen ontwikkelen:

1. Luisteren: Wie zijn we?
2. Fouten maken mag!
3. Het belang van 'er toe doen'
4. Voldoende stageplekken

School moet uitdagend zijn
School moet je meer vrijheid bieden om je eigen leer/werkvorm
te leren kennen
School moet je op je eigen leer/werkvorm begeleiden
Vakken beoordelen op meerdere vaardigheden
Vaker persoonlijke gesprekken op een positieve manier.
Niet laten denken in het 'moeten'.
Vakken op elkaar laten aansluiten.
Minder aandacht aan alle kleine regels
Niet leerlingen indelen op 'niveau'
Niet 10 vakken op 1 dag, maar bijv. in periodes
Leerlingen onderzoeken laten doen
Leerlingen hun eigen informatie laten verzamelen
Leerlingen bij oudergesprekken betrekken
Leerlingen zeggenschap geven over de omgeving/gebouw
Kleinere/overzichtelijke scholen waar je als mens wordt gezien en
niet als cijfer
Leerlingen als mensen behandelen, rekening houden met de puber-
tijd en fases
Rekening houden/ruimte bieden aan leerlingen die dat nodig
hebben om welke reden dan ook

Een zeilschip zonder mast is geen zeilschip maar
een drijvende boot die zich laat bepalen door de
golven, zonder doel.

Visie

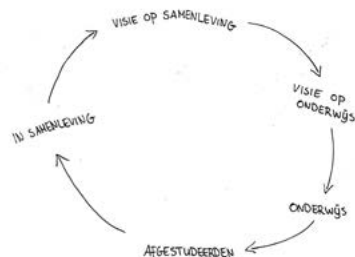

Onze visie

Een visie over gelijke kansen in het onderwijs kan niet zonder een visie op de samenleving. Of in ieder geval: ze horen bij elkaar. Waarom?

- Omdat het onderwijs doordrenkt wordt van de visie op de samenleving.
- Omdat de samenleving mede bepaalt hoe naar mensen wordt gekeken.

Het onderwijs is in Nederland door de overheid betaald, omdat het maatschappelijk zo belangrijk is, dat we er met zijn allen voor betalen. De overheid kan met het onderwijs mensen voorbereiden op een goed leven in de samenleving. Dat betekent ook dat een visie over het onderwijs altijd is verbonden aan de visie van de overheid op de samenleving. Want wat willen we mensen leren? Hoe vinden we dat mensen moeten zijn? Onderwijs is de manier om ons - jonge mensen - voor te bereiden op een leven in die samenleving en we willen de jongeren dan ook leren daar op een bepaalde manier klaar voor te zijn. Daarnaast waardeert de samenleving ook uiteindelijk het resultaat van het onderwijs. Kortom zowel kwa visie op het onderwijs als het resultaat van het onderwijs, is er een sterke verbinding tussen hoe de samenleving in elkaar zit en hoe wij gezien worden. Laten we dit toelichten.

A. Waarom onderwijs?

Het leek ons een vrij simpele vraag: waarom is er eigenlijk onderwijs? We waren toch verrast door de antwoorden. We vroegen aan MBO-scholen hoe zij hun rol zien in het onderwijs. Hun antwoord "We zijn leverancier aan het bedrijfsleven." Dit antwoord is gegeven in aanwezigheid van het college van bestuur en gecheckt bij een directeur van een ander ROC. Ook hij beaamde dat hij 'leverancier aan het bedrijfsleven' als primaire doel van onderwijs op het MBO ziet, en zei daarbij: "Het is beroepsonderwijs, we leiden op voor een beroep." Het klinkt logisch. Maar voor ons is het niet logisch. Zijn wij de producten die afgeleverd moeten worden aan de bedrijven? Moeten wij zo worden gevormd dat we precies passen? Het lijkt wel of we grondstoffen zijn en samen een shampoofles moeten worden. Zijn wij shampoo? Of zijn we mens? We willen ons ontwikkelen om later een goede baan te kunnen krijgen. Maar we zijn niet een product dat afgeleverd moet worden aan die baan. We hebben het nodig om ons te ontwikkelen, om onszelf te leren kennen, de mogelijkheden die de wereld ons biedt te verkennen en te weten hoe we ons krachtig kunnen maken als we verleid worden om dingen te doen die we niet willen. En natuurlijk willen we ergens "goed" in worden en vaardigheden op doen in een bepaalde richting, een bepaald beroep. Maar het ontwikkelen van vaardigheden, zonder oog voor wie we zijn dat maakt ons geestelijk dood. Zo worden we arbeidszombie's. En daar kan het onderwijs niet voor bedoeld zijn. We hebben onszelf ook afgevraagd: Waarom onderwijs?

Ons antwoord "Onderwijs moet ons leren mens te zijn."

Ik ben een meisje van 20 en ik zit op het MBO. Ik was laatst met mijn vrienden in de stad, en we besloten om mee te gaan naar de Next. Ik had mijn studentenpas bij me, want die had ik nodig aan de deur. Ik stond daar in de rij en liet mijn studentenpas zien om te bewijzen dat ik echt een student ben.

Aan de deur hoorde ik dat ik als MBO student eigenlijk niet naar binnen kon. Maar ze zouden een uitzondering maken omdat er te weinig meisjes binnen waren.

Het riep een paar vragen bij me op. Ik zal ze hieronder stellen, misschien kunt u er over nadenken, en er antwoord op geven. Zodat ik het begrijp.

Waarom is het nodig dat studenten van elkaar gescheiden worden bij dit soort uitgaansgelegenheden? Kunnen we niet allemaal op de zelfde manier een biertje drinken, en som s een dansje doen? En waarom wordt ik niet gezien als een student? Waarin verschil ik van de rest, behalve mijn 'niveau'?

De reden dat ik toch werd binnen gelaten zat me trouwens ook dwars. Als ik dus een jongen was geweest, die op het MBO zat, was ik niet binnen gelaten.

Ik zou graag antwoord willen op mijn vragen want het zit me echt dwars. Ik zou het heel graag willen om ergens een keer niet ingewikkeld te doen met 'niveaus'. Je creëert op deze manier namelijk een kloof, en dat wil ik graag doorbreken met mijn brief. Zijn we niet allemaal mensen, en zijn we niet allemaal mooi? Ik denk dat er mooie gesprekken komen, en dat we samen kunnen dansen. We zijn toch allemaal studenten? Dat kunnen we best.

Met vriendelijke groeten,

E.

Een **oud officier van Justitie** vertelde ons dat zij in haar leven veel jongeren tussen de 12 en 18 heeft gezien. Ze vertelde over de jongeren die de criminele kant op gingen en over het belang van goede rolmodellen. Het kunnen zien hoe het wel moet. En ze vond dat daarin het onderwijs ook echt wat liet liggen. Ze liet ons art 29 van het verdrag voor de rechten van het kind lezen:

Artikel 29

Onderwijsdoelstellingen

Verdragstekst

1. De Staten die partij zijn, komen overeen dat het onderwijs aan het kind dient te zijn gericht op:

a) de zo volledig mogelijke ontplooiing van de persoonlijkheid, talenten en geestelijke en lichamelijke vermogens van het kind;

Dat daar zo stevig in staat dat onze persoonlijke ontwikkeling centraal staat, dat we ons kunnen **ontwikkelen en ontplooiën**, doet ons goed. We hebben vaak het gevoel een product te zijn dat 'geleverd moet worden aan het bedrijfsleven'. We zijn onderworpen aan economisch denken. En dat is niet een dingetje van het onderwijs alleen. Het is niet gek met een visie op de samenleving die economisch gedreven is, waarbij de waarde van mensen gerelateerd is aan hun nut. Maar zo maken we juist de samenleving kapot. **Als wij er niet toe doen** en alleen maar ondergeschikt moeten zijn aan een economisch plan dat voor ons is bedacht, dan gaat het mis. Omdat a. wij niet zo willen worden behandeld. Onderwijs is onze tijd voor onze ontwikkeling! en om dat b. het zo ook mis gaat met de toekomst van de samenleving. We hebben zoveel meer potentie in ons dan een platte grondstof zijn en in de samenleving is daar ook steeds meer behoefte aan. Niet voor niets worden ze steeds genoemd, die '21st century skills': ondernemerschap, initiatief en kritisch denken!

Regelmatig zien wij de vraag terug vanuit docenten en het onderwijs of zij nu verantwoordelijk zijn voor onze volledige ontwikkeling? En nee natuurlijk niet. "It takes a village to raise a child". Ouders, stagebegeleiders, familie, vrienden, mensen uit de buurt... iedereen is verantwoordelijk om bij te dragen aan de toekomst van jongeren. En sommigen iets meer dan anderen. Maar laten we ook helder zijn. **We zitten verplicht op school.** Soms van 0800-1700. Dat is op onze meest actieve en leerbare momenten van ons leven en van onze dag. Dus ja. **Daar verwachten we ook verantwoordelijkheid voor terug.** Als we daar verplicht zijn, willen daar als mens en als toekomstig beroepsbeoefenaar dingen leren. Inhoud van een beroep, maar ook gewoon mens-zijn. En een tip. Een docent mag ook gewoon mens zijn. En hoeft niet te doen alsof hij alles weet en de 'waarheid' in pacht heeft. Als ze ons nou zouden vragen om bij te dragen aan onderwijs, doen we dat met plezier. Vraag ons om u te helpen en we zullen samen meer voor elkaar krijgen. En vraag het niet in een klas, maar individueel, omdat dat uitgaat van het zien unieke individuele waarde.

B. We moeten het ook echt even hebben over de rol van de samenleving. Ook van het bedrijfsleven.

Het is eenvoudig om te zeggen dat iedereen 'gelijke kansen' moet krijgen. Maar hoe is dat echt? HBO en WO noemen we 'hoger'-opgeleiden en alles daaronder komt in de vergaarbak 'lageropgeleiden'. En we kunnen wel zeggen dat het MBO ook echt waardevol is, dat we die mensen ook echt nodig hebben, maar puntje bij paaltje krijg je als MBO-er vaak **het gevoel dat je 'minder' bent**. Reclames van goedkopere verzekeringen voor 'hoger-opgeleiden', je komt in een studentenstad met je MBO-studentenpas **de kroeg niet in**, want je bent 'minder'. Je krijgt geen korting op schoenen als er staat 'studentenkorting'.

Nee, je bent niet minder. Maar het lijkt wel of het de bedoeling is dat je het gevoel krijgt dat je minder bent.

Ons onderzoek heeft ons ook verdrietig gemaakt. Het onderwijs lijkt wel een groot **Blue Eye-Brown Eye experiment**. Waarbij wij nou net niet de goede kleur hebben. Het begint op de basisschool met een lagere citoscore, het vervolgt op het vmbo, waarbij je nou niet echt het gevoel hebt dat je vol trots kunt vertellen wat je doet. En het vervolgt zijn pad met het idee dat je 'lageropgeleid' bent. En zoals het experiment laat zien **“alleen al het gevoel dat je dommer bent, maakt je ook werkelijk dommer.”** De kinderen gingen langzamer lezen alleen maar omdat ze dachten dat ze het niet konden. En dat is zo herkenbaar. Het zelfvertrouwen van jongeren op het MBO is laag. Jongeren op het gymnasium krijgen te horen dat zij de top zijn, dat zij de toekomstig bestuurders van het land zijn, de helden. Dat ze het kunnen. Het wordt tijd dat wij ook die positieve stimulansen krijgen.

Wat ons betreft ziet de visie op de samenleving er anders uit.

Om te beginnen is **iedereen van waarde**. Iedereen is van belang. En dat betekent dat het aan ons - met elkaar - is om te leren zien welke verschillende waarden mensen kunnen hebben voor elkaar. Het is dus geen cito-toets enkel en alleen gebaseerd op schrijven en rekenen, en het geeft geen oordeel over hoog of laag. Het is een schoolsysteem waarin voortdurend wordt meegedacht en meegekeken hoe jij je het best kunt ontwikkelen. Het is een schoolsysteem dat jou niet probeert te “maken”, maar probeert te zien wie jij bent en je te koppelen aan waar en hoe jij van waarde kunt zijn.

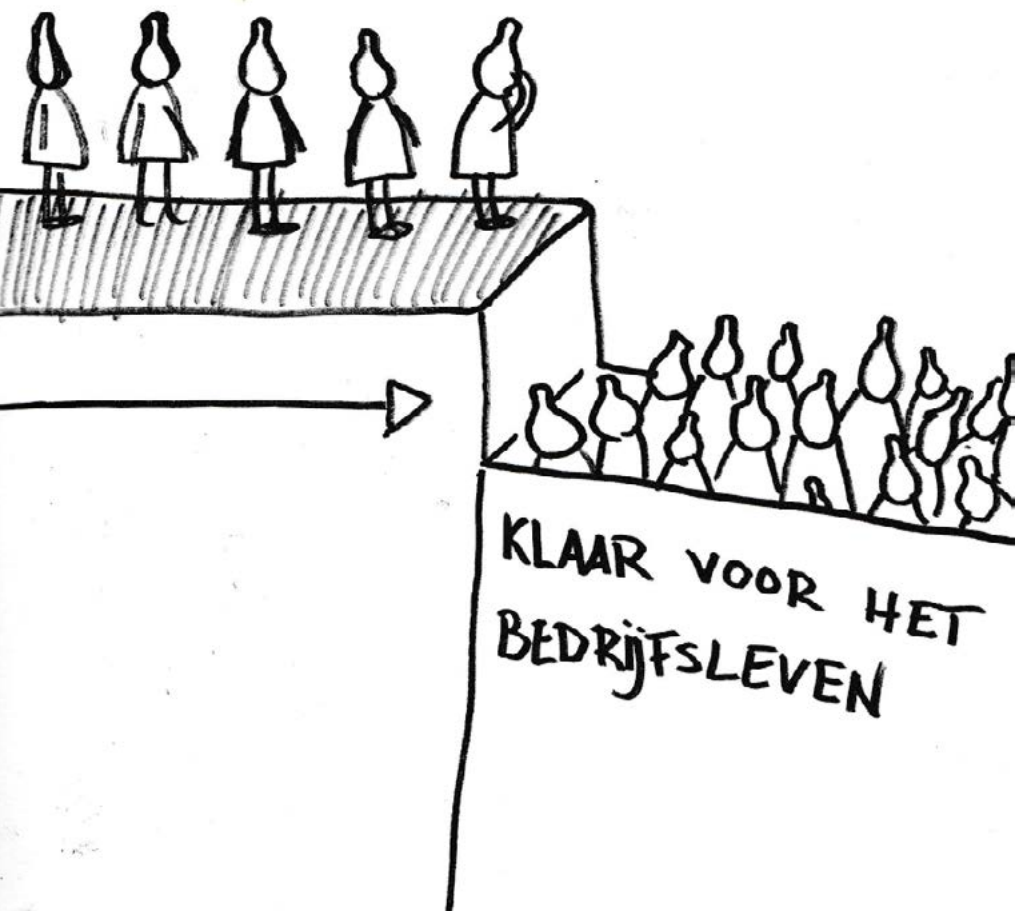
Als wij een “cito-toets” zouden ontwerpen, dan zou die - zonder waardeoordeel - aangeven of jij bijvoorbeeld meer het type bent voor een:

- uitvindende leerweg: voor kinderen die houden van experimenteren, uitproberen;
- ondernemersleerweg: voor kinderen die er van houden om iets te bedenken dat voor een ander van waarde is en daar in willen handelen.
- theoretische leerweg: voor kinderen die houden van lezen en dingen bedenken op papier;
- praktische leerweg: voor kinderen die er van houden om dingen te maken, creëren.
- of een combinatie van leerwegen in je hebt. En deze leerwegen bestaan op elk niveau.

Op het WO zitten helaas ook hele goede meubelmakers, die **pas na een burn-out** durven kiezen voor wat in ze zit. Zonde van de tijdverspilling. Een visie op de samenleving, waarbij mensen om te beginnen als waardevol worden gezien en geholpen worden zich te ontwikkelen, is iets heel anders dan een samenleving waarbij mensen waardeloos zijn en door het onderwijs economisch nuttig moeten worden gemaakt. Wij pleiten er dan ook voor om **geen 1e 2e en 3e rangs burgers** te hebben in de samenleving. EN dat betekent ook een einde aan het benoemen van de een als goed en de ander als minder op basis van opleidingsniveau.

Hoog en laag gaat er uit als het aan ons ligt en de continue **druk om maar “omhoog te gaan ook”**. Het zou ontzettend fijn zijn als ook die jongere van het HBO na zijn HBO kiest om zijn skills meer praktisch nuttig te maken op het MBO. En dat die dame met VWO-diploma naar de meubelmakersschool gaat, omdat ze zo graag meubelmaker wil worden.

“We zijn geen shampoo-fles,
geen product.
Onderwijs moet mensen
leren mens te zijn.”

We begrijpen ook dat het prettig is om niveaus omhoog en omlaag te hebben, omdat dat helpt om te meten of mensen zich zijn gaan 'verheffen'. De visies van ROC's op het MBO hebben het maar wat vaak over het de **doorstroming**. Alsof ze beter zijn als meer jongeren naar het HBO gaan. En dat is soms ook echt zo, omdat het bij die jongere past. Maar het is echt niet altijd waar. We hebben de indruk dat het vooral makkelijk meetbaar is. Je kunt op school cijfers laten zien: zoveel minder uitval, zoveel doorstroming naar het HBO... Maar meten we dan wel het juiste?

Wat ons betreft zou het interessanter zijn om te **meten**: dat mensen op de juiste plek komen in de samenleving en zich maximaal ontwikkelen. Hoe te meten? Tja. Laat ons niet simpelweg de dupe zijn van problemen met meten. **Suggestie**: meet 5 jaar na onderwijs of iemand op de plek zit waar hij van waarde is voor de ander, zich op zijn plek voelt en of de werkgever dan wel opdrachtgevers tevreden zijn. Meet ook het aantal burn-outs.

Een samenvatting:

1. We zijn van mening dat we een samenleving nodig hebben, waarin iedereen zich gewaardeerd voelt en er geen 1e, 2e en 3e rangs burgers zijn.
2. Dat principe maakt dat we een onderwijs krijgen, waarin het uitgangspunt is dat de jongeren allemaal van waarde zijn en dat het erom gaat ze te helpen hun eigen waarde te ontwikkelen, hun eigenheid te ontwikkelen en ze te helpen om te laten zien hoe zij, met wie zij zijn, van betekenis kunnen zijn in de samenleving.
3. Dat brengt ons tot een onderwijs dat per definitie uitgaat van maatwerk, wat overigens niet uitsluit dat er klassikaal les kan worden gegeven wanneer meerdere jongeren dezelfde lessen nodig hebben. Maar het begint met "wie heb ik in de klas" en niet met "welk curriculum gaan we dit jaar geven". Wie in de klas zitten, bepaalt dus mede welke lessen op welke manier gegeven worden.
4. En dat betekent dat elke afgestudeerde ook al werkelijk een idee heeft van zijn vervolg, via verder studeren, via netwerk, via werk waar en hoe hij zijn waarde voor de samenleving het best kan vervullen.
5. Zij staat in de samenleving met het gevoel ook werkelijk van waarde te kunnen zijn. Of dat nou als ondernemer/zakenman is of als verpleger maakt niet uit. Als hij van waarde kan zijn op zijn manier, dan is dat goed.

Hoe zien wij het onderwijs?

Onderwijs is wat ons betreft bedoeld om ons kansrijker te maken. Het is onze tijd om ons te ontwikkelen, om onszelf te leren kennen, te leren wat de wereld te bieden heeft en om vaardigheden en kennis te ontwikkelen, zodat we ook aan een baan komen die bij ons past.

Er zijn drie onderdelen die wat ons betreft belangrijk zijn:

1. Identiteitsvorming en de ontwikkeling van 'ik'.

Ik wil leren mezelf te leren kennen, me te ontwikkelen. Ik wil beter begrijpen hoe ik in elkaar zit, hoe mijn cultuur in elkaar zit. Ik wil begrijpen hoe ik het best kan leren en welke manier van uiten het best bij me past. Is het muziek, is het beeld, is het het woord, hoe kan ik het best dat wat in me zit ook naar buiten communiceren? Ik wil ook dat er ruimte is voor de dingen die ik heb meegemaakt en die ik nog een plek moet geven. Ik wil ook ruimte voor de (vecht) scheidingen van ouders, voor het zorgen voor mijn ouders die ziek zijn, voor de geboorte van mijn kind. Het hoeft niet allemaal op school heel erg aanwezig te zijn. Maar ik wil er wel ruimte voor kunnen krijgen. Ik zit de hele week op school, op de momenten dat ik de meeste energie heb. En dat zijn de momenten waarop ik ook met mezelf aan de slag moet, om mezelf te kunnen ontwikkelen tot een zelfstandig en autonoom wezen. Ik ben dan van het onderwijs nodig dat ik ruimte krijg en uitgedaagd wordt om mezelf te leren kennen en omarmen. Ik wil leren om trots te kunnen zijn op wat ik doe en heb gedaan.

2. Het leren kennen van de ander en dingen die ik niet ken.

Ik wil naar school om dingen te leren die ik niet wist. Mensen ontmoeten aan wie ik misschien wel dacht een hekel te hebben, maar die toch meevallen. Nieuwe dingen gezien, die ik van huisuit niet zomaar zou hebben meegekregen. En het liefst heeft dat een verbinding met iets dat ik ben. Zodat ik me veilig kan bewegen in een nieuwe wereld. Nieuwe dingen ontdekken als mijn "ik" er niet mag zijn, vind ik onveilig. Koppel nieuwe dingen dan ook aan wie ik ben en leer me zo over mijn schaduw heen te springen. En ik zal niet altijd alles direct leuk vinden. Wat ik wil is dat het niet direct leuk is, maar misschien over 10 jaar wel heeft gezorgd dat ik meer ben gaan begrijpen van de wereld. En als ik iets heb gedaan dat ik eng vond, maar het is gebeurd, kan ik trots zijn op mijn stap. En leer me te falen. Leer me te leren van wat niet lukt. Daar heb ik meer aan dan het ontwikkelen van de angst om niet het goede antwoord te geven.

3. Skills en kennis.

Als ik een 'ik' mag ontwikkelen, er mag zijn, als ik leer om nieuwe paden in te gaan, dan wil ik daarnaast ook heel graag expertise, skills, vaardigheden om me ergens in te kunnen specialiseren.

Knelpunten

Stel dat onze visie op onderwijs zo gek nog niet is. Dat het begint met ruimte voor de ontwikkeling van de "ik", van daaruit het ontmoeten van dat wat we niet kennen, en vanuit daar het begrijpen waarom we leren, waarvoor we leren en het aanleren van vaardigheden en expertise waardoor we ook van waarde kunnen zijn via werk of voor wat voor manier dan ook voor de samenleving. Stel dat... Wat is er dan nodig om dat voor elkaar te krijgen?

We zien een aantal knelpunten die volgens ons belangrijk zijn om te tackelen. Zonder alles hier te kunnen behandelen, zien we het volgende:

1. Knelpunten voor de ontwikkeling van de "Ik"

Om ons te kunnen ontwikkelen is er ruimte nodig:

- voor onze pubertijd;
 - voor dingen die we te verwerken hebben;
 - voor dingen die we naast onze studie doen, zoals bijvoorbeeld mantelzorg, voor onze rol als ouder, voor onze banen;
 - voor het kunnen hebben van een dak boven ons hoofd;
- Zonder dat we willen dat de kwaliteit van ons kunnen naar beneden wordt bijgesteld, hebben we vooral meer ruimte in tijd nodig om onze zaken te regelen, gecombineerd met oprechte aandacht en betrokkenheid.

En ook:

- om onszelf te kunnen zijn, moeten we onze uitingsvorm kunnen vinden. En dat is niet altijd taal. Dat kan ook muziek zijn of beelden.

Sommige mensen stotteren als ze praten, niet als ze zingen. Waarom verplichten we ze dan om te praten? Sommige mensen zitten in een rolstoel en kunnen niet lopen, waarom zouden we ze verplichten om te lopen.

Over eigenwaarde en motivatie op het MBO

See all video stats
Click outside to close

2. Knelpunten voor leren van nieuwe dingen

Voor het ontmoeten van de ander, het kunnen leren van nieuwe dingen hebben we onderwijs nodig met bevlogen docenten en onderwijs met positieve stimulansen in plaats van negatieve. Onderwijs met docenten die werken in teamverband en met elkaar ons uitdagen om nieuwe dingen te ontdekken en verder te komen. Docenten die elkaar kunnen aflossen, zodat we geen beeld krijgen van docenten die er geen zin in hebben. We willen docenten die verbindingen weten te leggen tussen wie we zijn en de nieuwe dingen die we gaan ontmoeten.

3. Knelpunten voor het aanleren van de juiste skills en vaardigheden voor de samenleving.

Voor de relatie met de samenleving hebben we nodig dat we meer samenleving in de klas krijgen. Maar misschien is dat ook wel het ouderwets. Eigenlijk geldt misschien wel "valkuil vastgoed"... Goed onderwijs heeft geen stenen nodig, maar onderzoeksruimte. Minder vastgoed en meer op verschillende plekken in de samenleving lessen hebben. Misschien moeten we eens experimenteren met minder klaslokalen en meer les op locaties in de wereld. Alsof een les Nederlands niet ook op een andere plek kan worden gegeven. Bijvoorbeeld in een bedrijf of in een communicatiemuseum of in een bibliotheek. Door de verplichting meer naar buiten te gaan, ontstaat er meer beweging. En als iets ons soms fijn lijkt, is het beweging. Niet alleen hoor. We willen ook een veilige vaste plek op school. En als we naar buiten gaan, dat we daar dan ook aan een langduriger project kunnen werken.

We gaan op de volgende pagina's in op een aantal knelpunten in het bijzonder:

- het belang van ruimte voor jongeren om anders behandeld te worden,
- de hiërarchische en onderdrukkende werking van taal,
- de onderdrukkende werking van negatieve feedback;
- docenten en het gebrek aan samenwerking tussen docenten;
- het belang van betere ondersteuning.

Het belangrijkste knelpunt is wellicht dit:

**De nadruk op meten
genereert
een gebrek aan weten.**

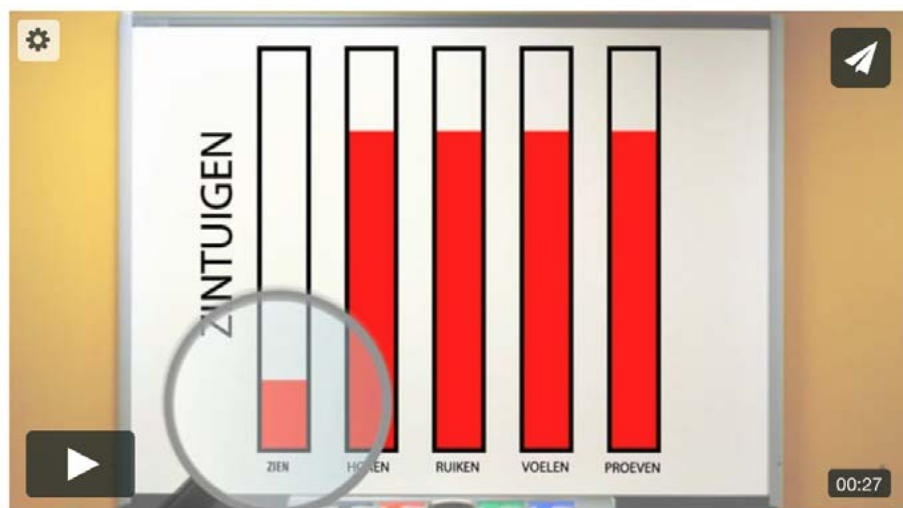
Door zoveel focus op hoe ons leren te meten is, te vergelijken is, kunnen we niet meer echt leren wat we nodig hebben voor onze toekomst, voor het werk dat er dan is en de eigen ondernemingen die we willen opzetten. We gaan er niet vanuit dat er banen voor ons zijn. We moeten daarom ook niet naar een of ander "beeld" van de toekomst worden gemaakt, maar juist **zoveel mogelijk zelf leren wie we zijn en hoe we met wie we zijn waarde kunnen toevoegen en daardoor ons eigen werk kunnen maken.** Het loopt spaak zoals het nu is.

idee mantelzorg

from Studio Moio **PRO** 3 weeks ago

klik op de afbeeldingen om de video's te zien.

Hoe superheroes de wereld verbetert...

from Studio Moio **PRO** 7 months ago

Knelpunt voor ik-vorming

geef ons de ruimte

MBO studenten zijn niet te vertrouwen en we moeten ze vooral heel erg “strak” houden. Want als je ze de ruimte geeft... dan komen ze niet, of dan gaan ze alles doen wat god verboden heeft of... Het klinkt misschien gek, we zijn net mensen. We willen graag dat lessen uitdagend en spannend zijn, dat docenten er voor ons zijn, dat ze ons verder willen helpen. En ja we willen soms ook ruimte. Dat hebben we nodig, anders komen we in de knel en vallen we uit.

Jonge Mantelzorgers

Jongeren hebben te maken met ouders/broers/vrienden met psychische problemen, met chronische ziekten, met verslavingen, met van alles en nog wat. Voor sommige jongeren zijn vrienden de belangrijkste familieleden. Wanneer familieleden min of meer problemen hebben die ‘oke’ zijn, kunnen ze het aan school kwijt en is er hulp-op-maat. Bij het vertellen dat je vader drugsverslaafd is en dat je daardoor s ochtends eerst nog een boel moet opruimen, is het ingewikkelder. Absentie ligt meer voor de hand.

Beperking/aanpassing

Sommige jongeren hebben een ‘beperking’, psychisch of fysiek. Jongeren met een beperking krijgen op school te maken met extra hobbels. Het aanpassen van roosters en het aanpassen van lesmateriaal is ingewikkeld. Het vraagt bijzonder veel doorzettingsvermogen van jongeren om voor zichzelf te gaan staan. En juist deze doelgroep is onzeker over zichzelf. Extra ingewikkeld lijkt het voor jongeren met een behoefte aan kleinere klassen.

Het hebben van kinderen

Sommige jongeren hebben kinderen. Een kinderopvang is te duur. School heeft geen kinderopvang. En ouder zijn is ook best een uitdagende baan. We hebben jongeren gesproken die niet naar school gaan omdat ze moeder zijn. Meer ruimte zou hen helpen.

Gewoon geld

Sommige jongeren hebben gewoon te weinig geld voor het openbaar vervoer, collegegeld en boeken. Het is een serieus probleem dat groter is dan misschien wel wordt gezien. Sommige jongeren worden gegijzeld en belanden in de ‘bak’ wegens een verkeersboete. Ze komen niet naar school en van daaruit wordt de negatieve spiraal alleen groter. Het niet betalen van zorgpremies, collegegeld, levert al snel een flinke verhoging van kosten op (zorgverzekeraars zelfs ongeveer 30% extra).

We hebben hiervoor wat meer flexibele ruimte nodig in tijd. Maar niet zonder gezien te worden. We willen niet spijbelen, onzichtbaar zijn. Maar juist zichtbaar ruimte krijgen. En waarom niet, als onze cijfers op orde zijn?

Geef ons de verantwoordelijkheid: zolang je cijfers op orde zijn, mag je iets meer skippen in lessen. We hebben het namelijk nodig. Want, sommigen van ons zijn mantelzorger, hebben een beperking, zijn moeder of vader, moeten hard werken om überhaupt onze opleiding te kunnen betalen, etc.

Ick hebt err evun ovur nagedachd en didt isch eruudt gukumun:

Internet wordt steeds belangrijker in onze samenleving. Dingen worden veel vaker getypt dan werkelijk gezegd. Hierdoor valt het steeds meer op dat mensen veel spelfouten maken. Als je een serieus berichtje leest van iemand op bijvoorbeeld Facebook, of je leest een column van iemand op een website, wanneer er een spelfout instaat denk je meteen bij jezelf, wat is dit voor een amateuristisch getyp. Die mensen weten waarschijnlijk niet waar ze het over hebben, aangezien ze niet eens weten hoe ze redelijk Nederlands kunnen typen.

Maar wat is taal eigenlijk? Is taal bedoelt om correct uitgetypt te worden, correct gearticuleerd te worden, of is het doel van taal om te communiceren en kennis over te dragen? Als we ons zo erg focussen op de kleine taalfoutjes van vingers die misschien een spastische beweging maakten tijdens het typen, of omdat iemand zo erg opging in het onderwerp, diegene gewoon even vergat dat er een dt moest staan i.p.v. een d, verliezen we dan niet een enorm deel van waarde? Namelijk de inhoud?

Ik heb vaak genoeg op Facebook meegemaakt dat ik me ergerde aan mensen die maar zo snel mogelijk een reactie wilden geven op iets en dat er 10 spelfouten zaten in 1 zin. Tegelijkertijd heb ik mij ook geërgerd aan de reacties van 'taal-nazi's' die in plaats van reageren op de inhoud van iemand zijn mening, alles heel irritant gaan lopen corrigeren. Ik vind dat persoonlijker vervelender om naar te kijken dan iemand zijn spelfouten. Sommige mensen zijn nou eenmaal niet zo goed in taal als anderen. Maar wel in het overbrengen van informatie, en meningen. Raar. De wereld zit vast aan regeltjes, maar waarom kijken we niet naar de wereld hoe hij is? Iedereen snapt wat er staat door de spelfouten heen, waarom doet zijn mening/visie of wat dan ook er niet meer toe?

Je wordt niet meer serieus genomen wanneer je fouten maakt. Je kunt een hele taal-correcte brief schrijven met de grootste onzin erin, die meer wordt geaccepteerd dan een brief vol met spelfouten. Waarom mogen mensen geen fouten meer maken? Moet iedereen voldoen aan een bepaald 'niveau'. Nu er steeds meer getypt wordt, zullen de mensen die minder goed Nederlands kunnen schrijven meer opvallen in een negatieve manier en niet meer serieus genomen worden. Daar maak ik me zorgen over.

geroetjes,

Knelpunt voor ik-vorming

de hiërarchische werking van taal

Ik ben 20. Ik zit op het MBO. En ik hou van taal. Ik hou van schrijven, ik hou van gedichten. En ik zie veel jongeren om me heen worstelen met taal. Het kost ze heel veel moeite om wat ze in hun hoofd hebben om te zetten in de geschreven taal. Ze kunnen tekenen, filmen, muziek maken, ze kunnen op veel manieren tot uiting van zichzelf komen. Maar we vragen taal. En niet zomaar taal. Maar Taal.

Laat ik even naar de kern gaan. Taal. Wat is taal? Taal is een communicatiemiddel. Met taal kunnen we onszelf uiten en elkaar begrijpen. Taal is heel veel, eigenlijk is taal alles. Een muzikant spreekt haar taal, net zoals een kunstenaar dat ook doet. We spreken om onszelf te uiten, om begrepen te worden en om te begrijpen.

Nu heb je nog de mensen die perfect Nederlands kunnen spreken, en kunnen schrijven. Voor deze mensen is 'taal zeg maar echt hun ding.' Zij staan bovenaan de trap, en zien anderen naar boven klimmen. Het is een lange en moeizame klim. Niet zo moeizaam en lang zoals dat was voor de mensen die nu al bovenaan staan. Je kan het geluk noemen. Maar of het eerlijk is?

Als taal er is om te communiceren zijn er meerdere manieren mogelijk om je verstaanbaar te maken. Misschien hebben ze moeite om correct Nederlands te schrijven en te spreken, om zich in correct Nederlands te kunnen uiten, maar misschien is de manier van uiten bij deze mensen anders.

Mensen die hun uiterste best doen om naar boven te klimmen, soms begonnen op de eerste trede, krijgen steeds maar weer te horen dat ze niet op 'het niveau' zitten, of 'niet goed geïntegreerd zijn' of 'zich niet goed hebben ontwikkeld'. Maar is het eerlijk, dat die mensen al de moeite moeten doen om naar boven te klimmen, ondertussen worden bestempeld door de mensen die rustig bovenaan zitten?

Ik denk dat we naar elkaar toe moeten lopen. Is het zo erg om een paar trappen lager te gaan staan om een ander de hand toe te reiken? Misschien kunnen mensen die te taalvaardig zijn het gewoon niet. De inhoud lezen, ondanks een spelfout. Misschien moeten we trainingen geven aan mensen die te taalgericht zijn geworden... Hoe de inhoud te lezen ondanks 2 spelfouten. Als we elkaar tegemoet zouden lopen op de trap zouden er mooie dingen kunnen gebeuren. Als we iets meer moeite doen, om een ander te begrijpen, dan zal de ander meer gemotiveerd zijn om het goed te leren. Op deze manier is onze Nederlandse taal echt gelukt. Dan is het een echt communicatie middel. En niet alleen in de regels en de spelling. Ook in menselijkheid.

Knelpunt voor ik-vorming

negatieve feedback

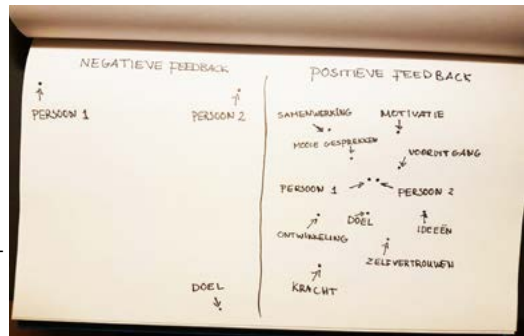
Het verschil tussen positieve feedback en negatieve feedback, is slechts een keuze. Je kan kiezen om mensen te wijzen op het goede, zodat mensen in zichzelf gaan geloven en ontwikkelen, en hier de focus op te leggen. Je kan ook vertellen wat er niet goed wordt gedaan, hen te wijzen op de dingen die zij niet goed doen.

Bij mij op school word je geleerd om positieve feedback te geven. Te kijken naar wat iemand goed doet. En tegelijkertijd doet de school niet wat ze ons leert. Waarom geeft de school mij een negatief studieadvies (NSA)?

Een NSA krijg je bij ons wanneer je niet aan de volgende drie dingen voldoet:

- Een goede houding in de klas,
- je aanwezigheid is 80% of hoger en
- je hebt weinig of geen onvoldoendes.

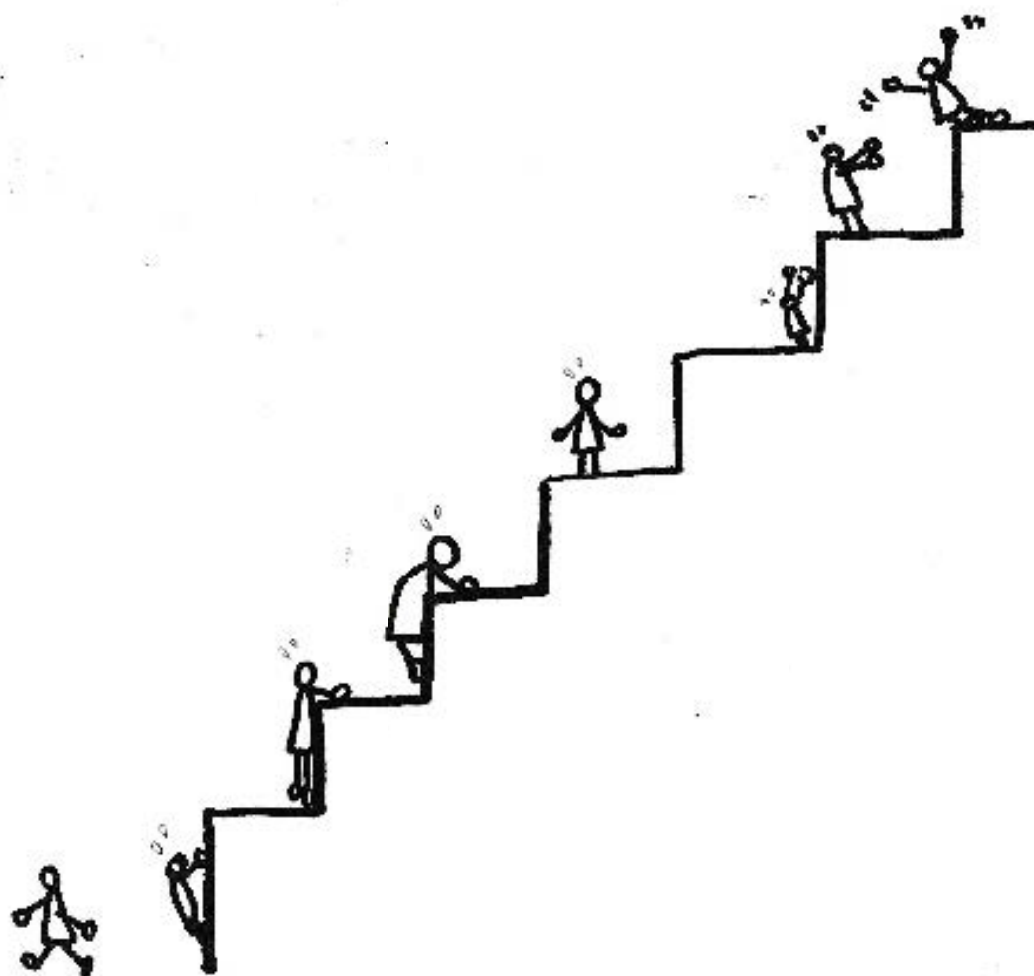
Wanneer je een NSA krijgt, betekent dat dat jij op dat moment een student bent die op negatief staat. Je maakt afspraken dat je er alles aan gaat doen om weer een positieve student te zijn. Wanneer dit niet lukt, wordt je van school gestuurd.

Als wij leren op school, te kijken naar elkaars presentaties, en vooral het goede in elkaar te zien, waarom doet de school dit niet? Toen ik een negatief studieadvies had gekregen, vanwege het feit dat ik te weinig aanwezig was, voelde ik mij negatief. Negatief over mijzelf maar ook over de band tussen mij en mijn school. Ik pas echt bij deze opleiding, zet me er voor in. Maar hee, ik heb soms wat anders aan mijn hoofd en het lukt me gewoon even niet altijd aanwezig te zijn. En dit raakt mij. Diep.

“Als je op school zit op die leeftijd maak je fouten, daar om lachen en daarvan leren is belangrijker dan succeservaringen. Je moet vallen om te leren. Er is meer reflectie nodig.” Ik weet zeker dat een NSA niemand helpt. Sterker nog, een NSA breekt je af, en leid je af van je krachten en je positieve punten. Je hoort wat je niet bent en wat je niet lukt. Waarom geven zij ons geen positief studieadvies (PSA)? Over hoe een andere opleiding beter bij ons past, over hoe je beter kunt studeren, over hoe je er beter voor kunt zorgen dat je op tijd komt? Ik zie mijzelf als iemand die nog veel te leren heeft. Maar dat kan alleen wanneer je wordt geholpen door anderen. Je krijgt de ruimte om positief over jezelf te kunnen zijn, en dat heeft direct effect op hoe positief jij bent en presteert op school.

Vergeet niet dat er veel leerlingen zijn, die elke dag worden geconfronteerd met negatieve dingen. Op allerlei plekken. Kan de school ons niet een beetje geluk geven en zorgen dat we onze krachten ontdekken, in plaats van wat we niet kunnen? Elke school heeft op zijn website staan jongeren af te rekenen met negatieve studieadviezen. We pleiten dat elke school jongeren verplicht helpt aan positieve adviezen. Perspectief in plaats van een dichte deur.

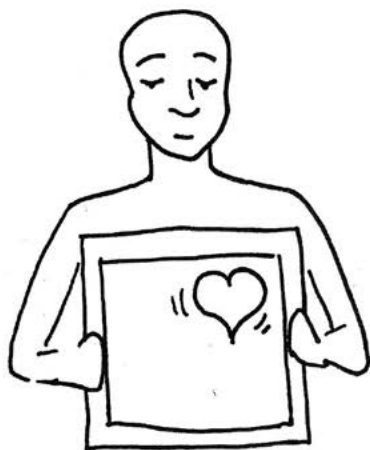
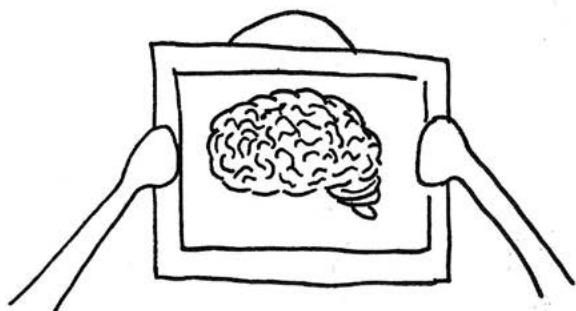

"We zouden ook een leuning kunnen bouwen."

Is het niet gek dat mensen die "lager" in de rangorde staan, continu worden gepushed om hoger op te komen. Beter de taal van de hogeren te spreken, beter passend gedrag, beter dit, beter dat.

En dat de "hogeren" niet hun best hoeven doen om te luisteren naar wat iemand inhoudelijk wil zeggen en naar wat iemand te bieden heeft, ondanks de verkeerde houding?

Het is nooit goed genoeg en de enigen die moeten werken aan verbinding zijn de mensen voor wie dat misschien wel het meest lastig is... Zou het niet onderdeel zijn van het beter benutten van de waarde van mensen, dat juist zij die het goed hebben, hun hand uitreiken naar hen die zich vaak zo onmachtig voelen? Dat ook zij werken aan verbinding door meer te luisteren.

Knelpunt voor leren:

docenten en docententeams

Wat ons inspireert zijn **docenten die mens** zijn. Die wat weten van hun vak, maar ons ook als mens laten zien hoe je je ontwikkelt, hoe je leert. Veel docenten doen ontzettend hun best. En we zien hoe ze worstelen met het onderwijs. Het is dan ook lastig dat als knelpunt neer te zetten, want het zijn mensen die hun werk zo goed mogelijk doen. Maar het werkt niet goed. Door onvoldoende goede samenwerking en het aangeleerde kijken naar ons negatief gedrag, worden ze netgatief. En het gebrek aan samenwerking belemmert hun ruimte. Ze zouden het zichzelf veel makkelijker kunnen maken. En er daardoor ook beter voor ons kunnen zijn.

Zeker rond de periode mei-juni zijn docenten oververmoeid. Juist in de periode waarin de eindbeoordelingen plaatsvinden, is er in de hoofden van docenten **weinig ruimte**. En juist jongeren die net wat meer aandacht vragen, net iets anders zijn dan 'standaard', zijn daarvan kind van de rekening. Zij krijgen te maken met negatieve feedback en worden sneller van school gestuurd om dat ze 'ingewikkelder' zijn. Er is geen ruimte meer voor. Gedoe is het. En daar willen docenten dan vanaf.

We denken dat docenten echt **meer in teams moeten werken**, als teamsport iedere student in de klas zover mogelijk krijgen. Hoe kunnen we elke student het best ondersteunen en wie kan dat in dit geval het best, zou een standaard vergaderpunt moeten zijn. We hebben allemaal eigen manieren van leren. Daarop aanhaken maakt het werk om ons op een bepaald niveau te krijgen veel gemakkelijker. Zie ook de video 'Manieren van leren' op www.studiomoio.nl/gelijkekansen

Docententeams die met elkaar verantwoordelijk zijn om een x aantal leerlingen zo ver mogelijk te krijgen in hun ontwikkeling. Dat betekent dat er niet een SLB-er is voor een klas, maar dat teams met elkaar bespreken wanneer wie welke jongeren aanspreekt, dat ze met elkaar onderzoeken hoe je per leerling hem/haar zo ver mogelijk krijgt, hoe je de les per leerling kan aanbieden. Afgelopen periode hebben we een week voor het mondeling examen Engels van een student een week Engels gesproken. Met zijn allen, zodat hij beter voorbereid zou zijn. En dat werkt. Je kunt prima een week elk vak in het engels doen en dat met de jongeren afspreken. Zo wordt het onderwijs niet een x aantal hokjes waarbij elk hokje door een individuele docent wordt gegeven, maar gaan ze elkaar aanvullen en ook kansen zien voor studenten. Een student kan dan zijn artikel voor Nederlands schrijven voor een project waarmee hij bezig is bij een ander vak. En nog belangrijker: docenten kunnen elkaar ook aflossen. Ze kunnen daardoor ook tussendoor op vakantie, bouwen energie op als het even nodig is en halen met energie de eindstreep van het jaar.

Knelpunt voor leren

ondersteuning

Financieel

Soms reageren ouders en geven aan dat ze niet willen dat hun kinderen het leven start met schulden. Ze voorkomen dat jongeren gaan studeren als ze het zelf niet kunnen betalen en alleen met schulden de studie aangegaan kan worden. Er zijn ook jongeren voor wie vanuit religieuze overweging het aangaan van schulden een no go is.

Het valt op dat het voor de jongeren om hoge schulden gaat, terwijl het soms relatief lage schulden zijn (<1500) in verhouding tot de maatschappelijke kosten van uitval (>100.000 pp). Ook valt op dat het gaat om schulden, die niet zozeer gemaakt worden doordat jongeren oenig zijn in het beheren van geld, maar vooral omdat het leven duur is en er verdringing is op de markt van werk. In studentensteden is het jeugduurloon van een mbo-er en wo-er gelijk. De wo-er wordt eerder aangenomen voor studentenbaantjes. En zeker allochtonen jongeren hebben daar meer moeite mee. En nu met het leenstelsel, zie je dat de consequentie van een negatief studie-advies nog groter is geworden. Jongeren worden van school afgestuurd met ook nog eens een schuld erbij. Dat maakt de kans om te leren in te toekomst kleiner.

Huisvesting

We hebben gemerkt dat een groep problemen heeft met huisvesting. De redenen voor gebrek aan huisvesting zijn divers: zwangerschap, waardoor ze door de huisbaas buiten worden gezet, relatiebeëindiging, illegale bewoning, en vooral er is geen goed alternatief. Tenzij ze bereid zijn een woning onder “begeleiding” aan te nemen is er voor deze groep weinig. Er zijn geen studentenkamers zoals voor hbo en wo. Of in ieder geval veel minder. We hebben meermalen geprobeerd via de gebaande paden aan huisvesting te komen. Het lukt niet goed genoeg via de reguliere wegen.

Routing

Het doorlopen van routes om tot een startkwalificatie te komen is voor sommige jongeren onduidelijk. Voorbeeld. Je bent uitgevallen op het VMBO, en wil alsnog aan de slag. Je wilt graag niveau 4 SMD doen. Welke route kun je het best doorlopen? Via AKA, via Vavo?

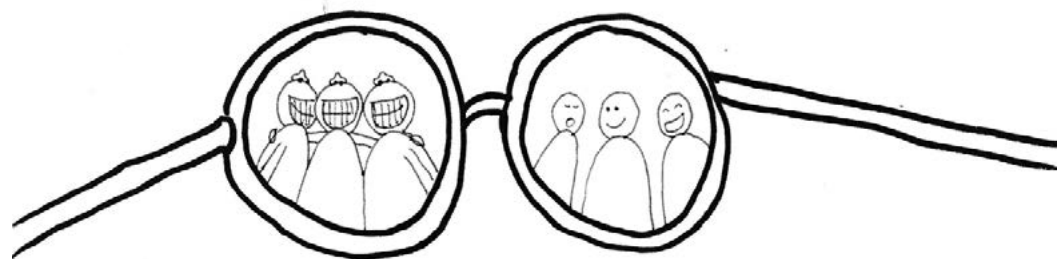
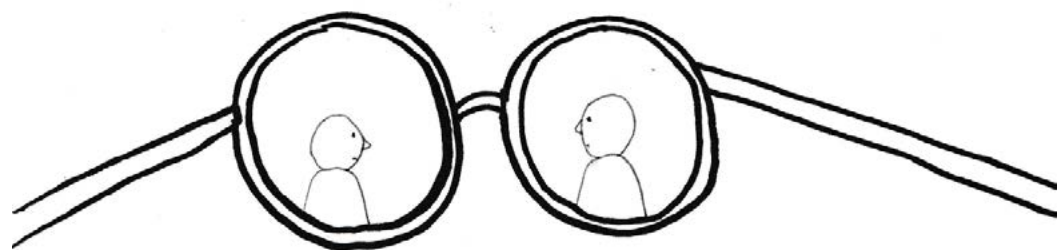
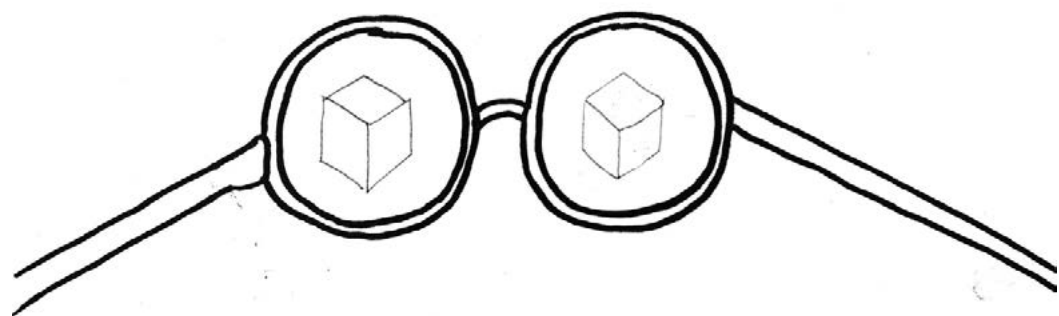
Voorbeeld 2. Je bent een vluchteling en wilt een opleiding doen. Hoe werkt dat? Waar meld je je aan, hoe werkt het systeem en wat is er nodig om verder te komen. Vanuit de ambities routes maken, is, of lijkt – door de ogen van de jongeren – een ingewikkelde.

Ook voor ouders is het niet helder wie ze kunnen spreken voor advies. De school, leerplicht, jongereninformatiepunt, wie kan helpen met het goed adviseren over jouw leerpad? Voor jongeren zijn de verschillende mogelijkheden en opties niet helder. En hoe lager het opleidingsniveau, hoe onoverzichtelijker het wordt. We zijn onder de jongeren een vader tegengekomen, die zich in Engeland door een vriend laat adviseren over de werking van het Nederlandse schoolsysteem. Hij weet niet wie hij hier moet spreken. Hij krijgt niemand te pakken met wie hij hierover in de regio kan spreken. En, hij spreekt ook liever engels dan Nederlands en “in Nederland lijken ze geen Engels te willen spreken.”

YES, WE'RE
GONNA MAKE IT WORK

Wat we in
gang zetten

"In welke maatschappij zul jij je goed voelen?"

Hoe wel?

We zijn op zoek gegaan naar hoe wij mogelijkheden zien om in het onderwijs vorm te geven op een manier waarop we door onderwijs kansrijk worden en ons kansrijk gaan voelen. En we gaan ook vooral dingen zelf in gang zetten. Zodat er ook werkelijk beweging ontstaat... Hier wat wij gaan doen om er voor te zorgen dat er ook echt gelijke kansen in het onderwijs gaan ontstaan:

Verbetering ik-vorming

We geven hier onze ideeën weer die we in gang willen zetten om de ontwikkeling van onszelf in het onderwijs te verbeteren.

A. Meer ruimte voor jongeren die dat even nodig hebben

Jongeren op het MBO hebben meer te maken met een achtergrond waarin ze meer meemaken of hebben meegemaakt dan jongeren op HBO/WO. We zien ook dat jongeren die op het HBO hadden kunnen zitten op het MBO zitten vanwege hun beperking dan wel vanwege 'gedoe'. En de onderzoeksjongeren geven aan dat in ieder geval voor jongeren die meer zorgtaken hebben dan 'regulier' meer compassie in het onderwijs zou moeten zijn. Niet per se voor de cijfers, wel voor de ruimte om soms ook afwezig te kunnen zijn. Jongeren die mantelzorger zijn, omdat ze zorgdragen voor iemand die ziek is OF omdat ouders in een scheiding zitten en zij de zorg voor een jonger broertje/zusje zouden – mits de cijfers op orde zijn – ook ruimte moeten krijgen voor afwezigheid. Even uitrusten, op adem komen. Even niet. **We gaan zorgen dat er er een verlofregeling komt voor jongeren die soms even ruimte nodig hebben. Meer ruimte voor jongeren om soms even afwezig te zijn.**

<https://vimeo.com/184977365/fe7fa64b11>

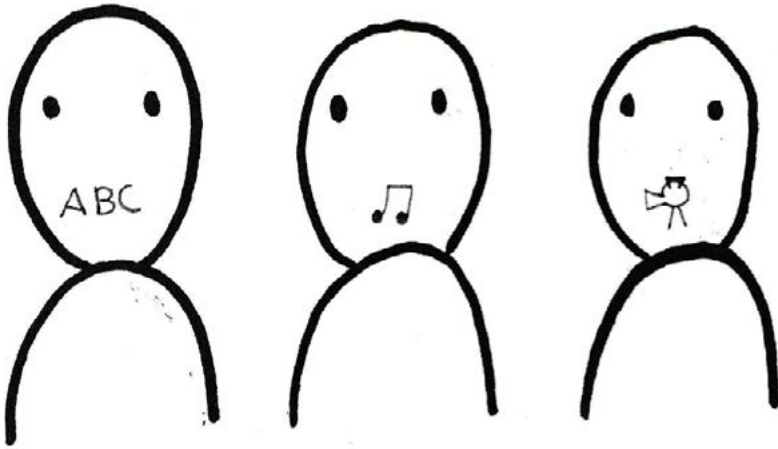

B. Kunst&Filosofie

Waarom leef je? En hoe wil je leven? Wat is de reden dat wij leven, en wat is het verschil tussen goed en kwaad? Studenten in de vroege volwassenheid zitten vol met vragen over het leven. In het onderwijs moet – volgens ons – ruimte gecreëerd worden voor diegenen die dat nodig hebben. Kunst&Filosofie zijn dan van groot belang. Filosofie is dat leert denken over goed en kwaad, en hoe je als mens wilt zijn. Met kunst leer je hier ook anders te kijken naar dingen, of anders naar dingen te luisteren. In deze tijd is dat enorm waardevol. In kunst uit je je anders dan met taal. Naast vakken die je op school krijgt, is het ook belangrijk dat hierover wordt nagedacht. Dat je de wereld leert ontdekken, ieder op zijn of haar eigen manier.

We zijn gestart, inmiddels, met een plan om dit van de grond te krijgen.. Hier kun je geen cijfer voor krijgen, maar het is belangrijk voor de ontwikkeling en biedt een mogelijkheid om je af en toe even los te maken. Ook zijn deze twee dingen uitingsvormen, waar je soms, of

sommige vaak, behoefte aan hebben binnen de strakke systemen binnen in de school. Als start van ons idee organiseerden we een Board of Inspiration, een breed netwerk van wijze mensen die met ons meedenkt. Ditmaals stond die in teken van de kunst en filosofie klas. Wat we voor ons zien: een ruimte is waar iedereen elk moment van de schooldag langs kan komen, waar je in gesprek kunt gaan op jouw momenten, waar hulpmiddelen zijn en waar je een atelier hebt. Studenten van de kunstacademie en van de opleiding filosofie zijn hier voor stage of voor hun scriptie. En bedenken ook steeds verbindende dingen met MBO-studenten.

Continu zijn er studenten van buiten, maar ook op elke moment kun je hier je eigen dingen doen. Er vinden geen beordelingen plaats. Het is een "vrijklas".

Inmiddels: er zijn vier studenten van de kunstacademie en twee van de studie filosofie enthousiast om mee te doen. Het is mooi om te zien hierin hoe verschillende niveaus samen kunnen werken aan 1 idee en er het beste uit te halen. Op deze manier breng je mensen samen, en leren we van elkaar. We hebben met de voorzitter bestuur van het ROC Leiden gesproken, hij is bereid een pilot-ruimte beschikbaar te stellen.

Dit idee biedt ruimte voor onderzoek en voor experiment. Een ruimte in school waar mooie dingen kunnen ontstaan. Voor de HBO en WO studenten mooi om te gebruiken en om onderzoek naar te doen. En tegelijk ook voor de MBO studenten. Zij kunnen de ruimte voor kunst en filosofie gebruiken en interactie aan te gaan over 'wat ontstaat hier nou allemaal?' Zo blijft het een bewegende ruimte waarin allerlei mooie dingen worden gecreëerd met elkaar en voor elkaar.

Dat het binnenin school zit betekent niet dat het alleen voor MBO leerlingen nuttig is. In deze ruimte is iedereen welkom en het zou leuk zijn als we ook de mensen die bijvoorbeeld zijn uitgevallen van school hierin kunnen betrekken. Het gevoel geven dat ze van waarde zijn en iedereen de kans te geven om zich te ontwikkelen. Het belangrijkste is dat MBO-studenten the lead hebben in het idee, in het denken en in het uitvoeren. De studenten van de kunstacademie en filosofie dragen bij aan de inhoud en wat hier werkelijk gebeurt. Hierdoor ontstaat er een plek die bijzonder is en voldoet aan het beeld hoe wij het hebben bedacht.

We moeten ruimte creëren voor iedereen. Studenten ervaren **een sterk Westers beeld op het onderwijs**. Er mag niets worden gezegd over de kwestie Israël-Palestina of je bent al snel 'verkeerd'. Kolonialisme is een thema dat speelt, maar wat al snel gepolariseerde discussies oplevert. Het zou veel beter zijn, zo geven de jongeren aan, dat we leren om dit soort thema's te onderzoeken. Te leren dat er meerdere manieren zijn om naar een kwestie te kijken. School ziet zich als bewaker van het 'Westerse' denken en accepteert eigenlijk niet of nauwelijks dat er wellicht ook **andere perspectieven** zijn die ook kunnen werken. Radicalisering en de manier waarop in het onderwijs gedacht wordt, zo versterkt het elkaar.

Daarnaast: De een denkt in woorden, de ander in beelden, de derde hoort zijn gedachten in muziek. We vragen steeds maar 1 vorm in het onderwijs om te kunnen vertellen wat er in ons zit. Maar daardoor kunnen we niet altijd goed laten zien wat er in ons zit. Kunnen we het voor elkaar krijgen om meer uitingsvormen toe te laten in het onderwijs?

Daarom willen we een kunst&filosofie klas opzetten. Ook zodat we aan de slag kunnen met vragen waar we mee bezig zijn, zoals "waarom leven we eigenlijk en wat is het nut?" <https://vimeo.com/187381145/4d460c2705> en <https://vimeo.com/184978187>

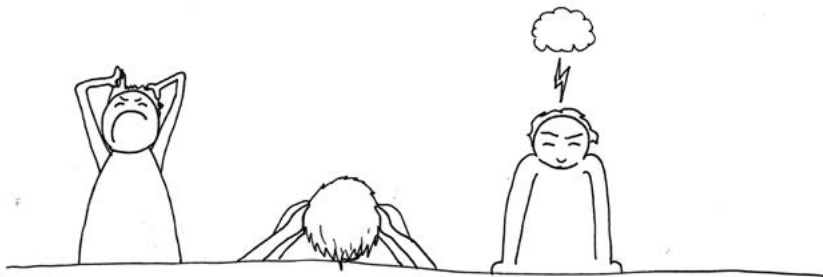
C. Bewegen in mbo

"Stilzitten. Het is niet te doen. Een hele dag? Om te luisteren? Waarom leren we niet door naar buiten te gaan? Er is zoveel meer dan stilzitten. Even piano te spelen, even bewegen. Ik denk dat het goed is voor iedereen, maar in ieder geval voor ons." **We willen een experiment opzetten om meer beweging op scholen te brengen en hele kleine bewegingsinterventies van 1-2 minuten toe te voegen aan elke les.**

Voor beter leren

A. Professionaliseringstraining docenten

Docenten doen hun best, maar weten niet altijd goed weten om te gaan met jongeren met een 'label'. Hoe kun je mij nu het best meekrijgen, wat zijn de triggers?

We willen een professionaliseringstraining voor docenten opzetten, waarin we uitleg geven hoe met ons om te gaan. Een student in een rolstoel heeft er weinig aan om les te krijgen hoe hij zonder rolstoel en 'lopend' door het leven kan. Idealiter leert hij wat hij juist dankzij zijn rolstoel extra kan, waarin hij uit zijn rolstoel een meerwaarde kan halen ten opzichte van mensen die lopen, maar op zijn minst leert hij zijn toegevoegde waarde zichtbaar te maken. Zo niet voor mensen met 'ADHD', autisme, disharmonisch profiel, dispragmatisme, disdit en disdat. **Zij leren hun beper-**

king niet of nauwelijks inzetten als waarde, maar moeten hun 'beperking' onderdrukken. Doen alsof ze 'normaal' zijn. Terwijl zij juist een unieke eigenschap hebben meegekregen die ze kunnen inzetten, die ze in ieder geval zouden kunnen ontdekken. Dat willen wij docenten graag gaan leren.

B. Betere ondersteuning: aanpak schulden

We zijn nog maar net begonnen... En... Jongeren die uitvallen wegens schulden, dat is geen goed idee. We zijn net gestart met een samenwerking met de gemeente Leiden om jongeren met schulden die daardoor van school dreigen uit te vallen te kunnen begeleiden. We zullen daarin zorgen voor begeleiding van jongeren. Door te werken aan inkomsten en baanperspectief willen we bijdragen aan minder zorgen van jongeren voor schulden.

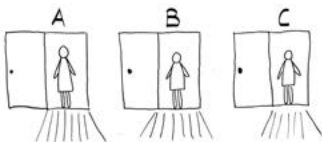
Voor verbinding met de samenleving

A. Een studentenvereniging voor alle niveaus

We zijn van plan een studentenvereniging op te zetten, waarin MBO-studenten mogen zijn en waarbij ook HBO en WO mag aansluiten. Om er in ieder geval voor te zorgen dat ook MBO-studenten via verenigingen netwerken kunnen opbouwen en uitbouwen. Wanneer jongeren hun eigen kracht kennen en elkaars kracht kennen, is er geen probleem om multidisciplinaire samenwerkingen te laten ontstaan tussen jongeren. MBO-studenten hebben jongeren van niveau 2 t/m universiteit betrokken in het onderzoek. Hier wordt een biertje gedronken - als mens - maar ontstaan ook projecten om samen aan te werken. Met MBO-studenten in de basis kunnen prima koppelingen worden gemaakt. Aan de start vraagt dat ook het bevragen en soms kantelen van de huidige posities. De studentenvereniging gaat er voor zorgen dat dat we samen verschillende projecten gaan uitvoeren. En we ook samen kunnen 'chillen'. We zijn allen mens.

B. Net als CollegeTour, maar dan STour!

"School dat is niet leuk, je hebt er niks aan, het is dat het moet...." Nederland scoort het laagst van de Europese landen op het gebied van "motivatie" om te leren. (Rapport Inspectie Onderwijs en OECD). Dat school één grote verplichting is, betekent voor sommige jongeren al stress genoeg. Binnenin school zijn er veel verplichtingen. Het gevolg is soms dat leerlingen afhaken van huiswerk, lessen, van schooldagen of helemaal niet meer komen. Terwijl uit ons onderzoek blijkt dat zowel de uitgevallen jongeren als jongeren die worstelen met school, heel graag willen leren. Wat ons betreft betekent dit: we moeten iets organiseren binnen school, wat niet verplicht is, wel leerzaam en vooral motiverend. Als iedereen wil leren, moet het ons toch lukken iets te vinden waar ze uit zichzelf willen zijn en leren?

"Van wie wil ik leren?"

Waar wij de motivatietrigger zien: Leerlingen proberen vaak uit te vogelen wie ze zijn en wat ze willen. Ze hebben veel vragen in hun hoofden zitten, maar weinig antwoorden die zij kunnen verwachten. School gaat niet over JOUW vragen.

Niet over JOUW zoektocht om een 'goed mens' te worden. Het gevoel dat je elke vraag kunt stellen, aan diegene aan wie jij dat wilt vragen geeft een gevoel van opluchting en vrijheid. Het geeft je de ruimte voor onderzoek. En dat is startpunt van leren.

Afgekeken van de CollegeTour, willen we voor het MBO een STour te organiseren. Bijzondere en inspirerende sprekers die op het MBO gastlessen komen geven. Geen van deze lessen zijn verplicht. Jongeren hebben de vrijheid dit te organiseren en de vrijheid wie er uitgenodigd wordt. De jongeren van het MBO zijn de dagvoorzitter en het publiek mag alle vragen stellen die ze willen, zolang het met respect naar elkaar is. Het idee is ontwikkeld omdat jongeren heel graag willen leren, maar daarbij ook graag zelf hun voorbeelden willen uitnodigen. De vragen die ze stellen kunnen bijvoorbeeld gaan over hun levens, over wie ze zijn en waarom ze zo zijn geworden. Welke keuzes daar voor nodig waren. Dit inspireert en motiveert om je eigen pad in het leven te zoeken.

We hebben al een paar interessante sprekers voor nu ontdekt. Een voorbeeld is een jongeman die volledig op het slechte pad is beland, in de bak heeft gezeten, maar toch zo sterk is dat ie zelf weer de goede weg heeft terug gevonden. Welke keuzes heeft hij gemaakt en waarom? Nog een voorbeeld is Ali-B, als oud MBO student. Hij heeft de bakkersopleiding gedaan maar hoe is hij terecht gekomen waar hij nu is? Een miljonair of de hoofdcommissaris van de politie. Dit zijn allemaal mensen die jongeren wat kunnen vertellen over hoe je niets kunt worden, wanneer je niets creëert, en hoe belangrijk het is, om in jezelf te geloven en uit ongelukkige situaties, gelukkig kunt worden. Voor jongeren is dit fijn om te horen, fijn om te vragen en fijn om over na te denken.

Jongeren organiseren dit dus zelf, en zorgen ervoor dat het te gek wordt. Zij laten zien dat dit een andere vorm is van leren, en van lesgeven. Interessante lessen moeten aangeboden worden, waarbij we zelf mogen bepalen. En moet het perse altijd in een schoolgebouw? Daar zijn studenten volledig vrij in.

C. Commissie ter bevordering van spelruimte

Lageropgeleiden krijgen vaak het gevoel dat ze niet worden gehoord door spelfouten. Een paar foutjes en de kwaliteit van het idee wordt niet meer serieus genomen. Om de kracht van mensen te versterken is het goed in te zetten op betere taalvaardigheid, maar moet er ook iets gebeuren bij de 'hogeropgeleiden' die zo sterk oordelen over de spelfouten. De hogeropgeleiden zouden wellicht een training kunnen krijgen in hoe de inhoud te leren lezen. Wat wil iemand zeggen, en hoe daar niet afgeleid te raken door een aantal spelfouten. Het serieus nemen van inhoud, omdat communicatie daar over gaat. **Om dit onder de aandacht te brengen willen we een commissie ter bevordering van spelruimte op gaan zetten. Met trainingen om door de spelfouten de inhoud weer te zien.**

In de Commissie van bevordering van spelruimte zitten taalkundigen, schrijvers en andere mensen die liefde hebben voor taal. En vooral: Liefde hebben voor communicatie. In de praktijk zie je vaak dat een stukje dan niet gelezen meer wordt wanneer er spelfouten in staan. Het lijken net allemaal bubbeltjes die graag willen vliegen. Maar 1 spelfout en de bubbel knapt kapot. De commissie ter bevordering van spelruimte gaat uit van taal als communicatiemiddel waarin iedereen's woorden, goed of slecht gespeld, van waarde zijn. Wanneer de

'taal-correcte elite' af en toe ook een foutje kan maken, als de inhoud maar in orde is. Dat ook deze mensen het belang van de inhoud centraal stellen.

Willen we taal die draait om correctie of taal die draait om communicatie? Wij denken dat we elkaar te veel beperken door speflouten boven inhoud te zetten. In eerste instantie zouden we moeten kijken: heeft iemand een interessante boodschap? Wat is de boodschap? En zeker hogeropgeleiden zouden meer moeten leren lezen wat de boodschap is die iemand wil verkondigen. Zij die zo slim zijn, zouden meer moeten kijken naar wat iemand wil zeggen dan afrekenen op hoe.

Dus wie haakt aan? We willen hier graag een bredere beweging van maken, omdat dit de aandacht vestigt op inhoud van de boodschap en daardoor meer kansen creëert voor mensen met een idee, maar zonder de juiste woorden. Dus. Wie wil mee communiceren over inhoudelijk interessante dingen? EN is bereid om anderen die interessante inhoud te melden hebben, ondanks spelfout te 'endorsen'? Haak ook aan en zet voortaan onder je mail "Ik ben lid van de Commissie ter Bevordering van Spelruimte".

D. De stad als onderzoeksplek

Jongeren van de MBO willen er graag toe doen. Leren om van betekenis te kunnen zijn in de praktijk. Wij zijn niet gemaakt om niets te bereiken. En daarom is het voor ons handig als het onderwijs veel meer in de samenleving staat en dat wat we doen ook van waarde is voor de gemeente bijvoorbeeld waar we zijn. Bijna al onze opleidingen kunnen direct worden toegepast in de praktijk. Of het nu gaat om het maken van meubels, om het leren van een communicatie-uiting, om het maken van video's. We zouden zo aan de hand van concrete opdrachten van waarde kunnen zijn voor de stad en het maakt ons waardevol voor de stad. Het gebeurt al hier en daar. Volgens ons moeten daar onze lessen meer zijn dan binnen.

**Dit gaan we realiseren.
En zo brengen wij op onze manier beweging in gang.**

WWW.STUDIOMOIO.NL/GELIJKEKANSEN

Rapport: Nederlandse leerlingen niet gemotiveerd

Hoe verbeter je de motivatie van een leerling?

Waarom Nederlandse leerlingen gedemotiveerd zijn

Nederlandse scholier weinig gemotiveerd voor de lessen

'Meer lessen leveren niet altijd betere schoolprestaties op'

"Motiva

'Mag ik alstublieft iets eerder weg?'

Motivatie en leerplezier blijven achter

De leerling is niet v

erlingen

"Motivatie leerlingen kan beter"

Motivatie en leerplezier

Nederlandse scholier wil niet leren

gen

Het onderwijs moet vernieuwen omdat de leerling ook anders zou zijn:
ongemotiveerd, snel afgeleid, en steeds op zoek naar nieuwe prikkels.

Scholieren namen vorig schooljaar minder vaak
'tussenjaar'

Weinig plezier in lezen en wiskunde

tie leerlingen kan beter"

ationale Denktank buigt zich over problemen
derwijs

"Motivatie is als een vuur van binnenuit. Als iemand anders dat vuur onder jou
probeert op te stoken, dan is de kans groot dat het maar kort zal branden."

veranderd

Aantal voortijdig schoolverlaters afgenomen

Dit onderzoek gaat over gelijke kansen in het MBO-onderwijs.
Over hoe het onderwijs kan worden ingezet om mensen echt kansrijker te maken, en zich meer “mens” te voelen.

Het onderzoek is uitgevoerd door praktijkonderzoekers.
Onderzoekers die middenin de praktijk staan.

Het zijn de jongeren over wie het vaak gaat, die nu zelf onderzoek hebben gedaan en hun analyse en visie op dit thema geven.

Een must-read voor iedereen in het onderwijs.
En een belofte voor de toekomst: ze zijn nog maar net gestart en beloven nog veel meer te gaan doen en bedenken...
Meer te zien in video en beeld: www.studiomoio.nl/gelijkekansen

